Халқ денгиздир, халқ тўлқиндир, халқ кучдир!

ХАЛҚ СЎЗИ

خلق سوزی

ҲИЖРИЙ: ҚАМАРИЙ, 1412 ЙИЛ, РАМАЗОН, 14-КУН.
ШАМСИЙ, 1370 ЙИЛ, ҲУТ, 29-КУН.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг рўзномаси

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

1992 ЙИЛ 18 МАРТ, ЧОРШАНБА, 52-СОН • 303 •

НАРХИ ОБУНАЧИГА 15 ТИЙИН, СОТУВДА 60 ТИЙИН.

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА СУҲБАТ

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримов АҚШ Давлат Котибининг Ўзбекистонга ташриф буюрган махсус вакили Н. Салго, АҚШнинг Ўзбекистон Республикасидаги муваққат ишлар вакили Майкл Мозер ҳамда АҚШнинг Тошкентдаги элчихонаси котибаси Дария Фейнни қабул қилди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти И. А. Каримов меҳмонларнинг Ўзбекистон билан Америка Қўшма Штатлари ҳукуматлари ўртасида дипломатия алоқаларини йўлга қўйишдаги хизматини таъкидлаб ўтди. У Ўзбекистон дунёнинг энг тараққий этган мамлакатларидан бири бўлган АҚШ билан иқтисодий, сиёсий ва дўстона алоқаларни ривожлантиришга тайёр эканлигини айтди. Ўзбекистонда элчихоналар очиш ниятини билдирган қирққа яқин мамлакатдан Тошкентда биринчи бўлиб АҚШ элчихонасининг очилиши ва унда Америка Қўшма Штатлари байроғининг тантанали кўтарилиши ҳам ҳар иккала мамлакат халқларининг бир-бирига ҳурмат ва эҳтиромининг далолатидир, деди республика Президенти.

Қабул маросимида Ўзбекистон Республикаси ташқи ишлар вазири У. А. Абдураззоқов иштирок этди.

(ЎзА).

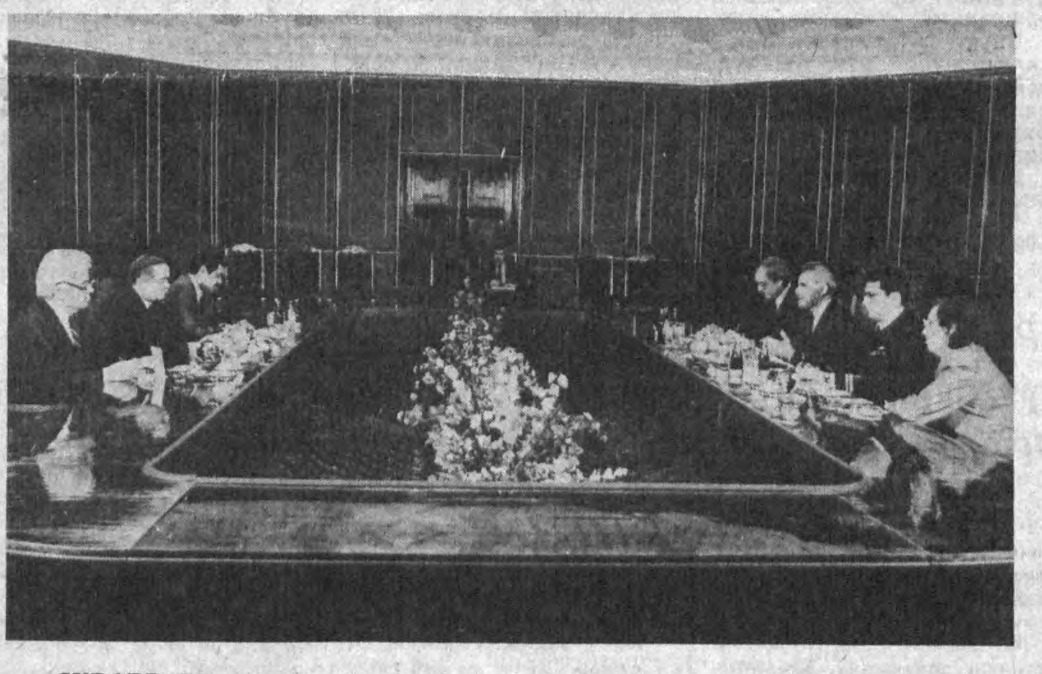

СУРАТЛАРДА: учрашув пайти. УзА фотохроникаси.

НАВРЎЗ ЖАМҒАРМАСИГА ЯРИМ МИЛЛИОН СЎМ

БУХОРО вилоятининг Олот шаҳридаги ип-йигирув фабрикаси атрофи ҳашар куни янада чирой очди. Жамоанинг бир қисми эрталабданоқ корхона ҳудудини ободонлаштириш ишлари билан банд бўлди. Юзлаб тўқувчилар эса дастгоҳлар ёнидан ўрин олишди. Улар бир кунлик меҳнат ҳақларини хайрия жамғармаси ҳисобига ўтказишга қарор қилишди.

Умумхалқ ҳашарида вилоятдан ярим миллиондан ортиқ киши иштирок этди. Ишлаб чиқаришда банд бўлган 156 мингдан зиёд киши 1 миллион 600 минг сўмлик иш бажарди. Шундан 500 минг сўми Наврўз хайрия жамғармасига ўтказиладиган бўлди.

ҲОКИМ ЭМАС, ЁРДАМЧИ

ТОШКЕНТДА Ўзбекистон саноат қурилиш банки акционерларининг биринчи йиғилиши бўлди. Қилинган ишларга якун ясалди. Истиқбол режалари тузиб олинди.

Собиқ якка ҳоким — Ўзбекистон саноат қурилиш банки эндиликда тижорат-деҳқончилик банкига айлантирилди. Бу шунчаки пешлавҳани алмаштириш эмас. Банк хизмат доирасини анча кенгайтиради, халқ хўжалиги истиқболли тармоқларини ривожлантиришга дадиллик билан маблағ сарфламоқда.

— Бу даврни ўзини тиклаб олиш даври деса бўлади, — дейди Ўзбекистон саноат қурилиш банки бошқаруви раисининг биринчи ўринбосари М. Бондаревская. — Тузилмалар ўзгартирилди. Нафақат давлат корхоналари, айни вақтда кичик фирмалар, кооперативлар билан ҳам фаол иш олиб боряпмиз. Хуллас, яқиндагина якка ҳоким бўлган банк ишбилармонларнинг кўмакчисига айланди.

Банкнинг низомда кўзда тутилган сармояси йил охирида бир миллиард сўмга етиши керак. Ана шу энг катта молия муассасаларидан бири Туркистон банклари уюшмасига аъзо бўлди.

КИЧИК КОРХОНАЛАР КЎПАЙЯПТИ

ЭРКИН нархларга ўтишдаги шов-шувлар савдо дўконларининг пештахталарини шип-шийдам қилиб қўйди. Халқ истеъмол молларини Россия ва бошқа марказий минтақалардан олиб келадиган савдо тармоқлари айниқса қийин аҳволга тушиб қолди. Шартнома талаблари бажарилмаяпти, транспорт ҳаракатлари ўн-ўн беш баравар ошди.

Шундай пайтда Қувасой шаҳар маҳаллий саноат корхоналари ички имкониятларни излаб топишга ҳаракат қилишмоқда. Ҳозир маҳаллий саноатчилар тасарруфидаги кичик корхоналар, ширкатлар шаҳар савдо дўконларига болалар кийимбошлари, гилам, кўрпа-тўшаклар, жемперлар, консерва маҳсулотлари етказиб бермоқда. Шаҳар маҳаллий саноат корхонаси ташкил топган дастлабки 1990 йилда атиги 238 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилган бўлса, ўтган йили бу кўрсаткич 1 миллион 536 минг сўмга етди.

Қувасойлик маҳаллий саноатчилар яқин кунлар ичида терини қайта ишлаб пўстин, нимчалар тикиш, ғишт тайёрлаш цехларини ишга туширишади.

Набижон СОБИР,
«Халқ сўзи»нинг ўз мухбири.

РИШТОНЛИКЛАР ҲИММАТИ

РИШТОН районида савобли тадбир зўр кўтаринкилик руҳида ўтди. Район агросаноат комбинатининг жамоаси ҳамюртларига меҳр-мурувват кўрсатиб, қаровчисиз кексаларга, муҳтож ва кам таъминланган оилаларга ўз ҳисобидан 50 минг сўм улашди.

Фарғона вилоят ишчи ва хизматчилари, деҳқончилик бунёдкорлари, талабалардан қарийб бир миллион киши шанбаликда қатнашди. Саноатчилар 25 миллион сўмликка яқин маҳсулот ишлаб чиқардилар. Ишлаб топилган маблағнинг 40 фоизини республика Наврўз ва хайрия жамғармаларига ўтказишга қарор қилинди.

БИЗ БИР-БИРИМИЗНИ СОҒИНИБ ЯШАГАН ХАЛҚМИЗ

ТУРКИЯ РЕСПУБЛИКАСИ БОШ ВАЗИРИ СУЛАЙМОН ДЕМИРЕЛ БИЛАН ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ АХБОРОТ АГЕНТЛИГИ МАХСУС МУХБИРИ АНВАР ЖЎРАБОЕВ СУҲБАТИ

— Жаноб Бош вазир, Занғул Тоғ конида рўй берган фожиа муносабати билан ҳамдардлик билдирамиз. Вафот этган ишчиларни худо раҳмат айласин ва бошларингга энди ҳеч қачон бундай кулфат тушмасин.

— Зангул Тоғ конидаги ана шу мудҳиш воқеа туфайли 265 кончи ҳалок бўлди, 118 киши жароҳатланди, уларнинг кўпи даволанди. Ҳамдардлик учун, кўнгил сўраганингиз учун катта раҳмат.

— Ўзбекистон етмиш тўрт йиллик тоталитар тузумдан сўнг, ниҳоят, мустақилликка эришди. Ҳозир бизнинг иқтисодий аҳволимиз ночор. Шу оғир дамларда Туркия бизга ёрдам қўлини узатяпти. Бунинг учун бағоят миннатдормиз.

Биз Анқарадаги тўрт кунлик сафаримиз давомида шу инсонпарварлик кўмаги билан бевосита алоқадор кўпгина муассаса ва корхоналар, жумладан Туркия Қизил Яримой жамиятида, озиқ-овқат маҳсулотлари ширкатида, Пўлатли шаҳридаги Ҳасад ун фабрикасида, Анқара қанд заводи, аэропортдаги ёрдам маркази ва қатор бошқа жойларга бордик, ишчи-хизматчилар билан суҳбатлашдик. Улар ўзбекистонлик биродарларига ўз вақтида маҳсулот етказиб бериш учун тиним билмай меҳнат қилишаётганининг гувоҳи бўлдик.

Ўзбекистонда ана шу юкларни қабул қилиш ва тақсимлаш юзасидан Президент Ислом Каримов кўрсатмасига биноан ҳукумат комиссияси тузилган. Унга Бош вазиримиз Абдулҳошим Муталов раислик қилмоқда. Юбораётган маҳсулотларингиз, албатта ўз эгаларига етказилади.

Илтифот этиб айтсангиз, яна қайси мададингиздан баҳраманд бўламиз?

— Қарийб чоракам бир асрдан сўнг бўлса-да, мустақилликка эришганларинг улкан воқеадир. Мен муҳтарам Ислом Каримов амалга ошираётган барча эзгу ишлардан хабардорман. Шуниям таъкидламоқчиманки, ўзбек биродарларимиз халқ бахт-саодати йўлида тинимсиз меҳнат қилишаётир.

Маълум сабабларга кўра, иқтисодий шароитингиз ҳақиқатдан ҳам оғир. Биз буни тушунамиз. Лекин асло чўчимаслик, ҳадиксирамаслигингизни сўрайман. Чунки ишончимиз комилки, охири баҳайр бўлади. Бунинг учун ихтиёрингизда ҳамма шароит муҳайё. Яна бир нарсани таъкидлашни истардим: юртингиздаги барқарор вазиятни сақлаб қолмоқ керак. Аҳиллик кўтарилса сира барака бўлмайди.

Биз, турклар, ҳар қандай шароитда ёрдам беришга, боримизни сиз, азизларимиз билан баҳам кўришга тайёрмиз.

Айни пайтда Сизлар учун яна бир кўмак тараддудини кўраяпмиз. Америка ва Саудия Арабистонини ҳам ана шу ишга жалб қилмоқчимиз.

— Жаноб Бош вазир, Ислом Каримов билан бўлган бир суҳбатда «турк ва ўзбек халқлари эллик йилга кечикиб учрашди» деб айтдингиз. Тақдир тақозоси экан-да. Аммо ўзбекларда бир мақол бор: эзгуликнинг кечи йўқ. Ўзаро ҳамкорлигимиз бундан буёғига қандай кечади?

— Ҳақиқатдан ҳам дегандимки, агар биз эллик ёки юз йил олдин учрашганимизда, нур устига аъло нур бўларди. Аммо сиз жудаям тўғри айтдингиз: эзгуликнинг кечи йўқ. Гарчанд ярим аср кечикиб бўлса-да, охири биз бир-биримизни топдик, бир-биримизни бағримизга босаяпмиз. Сабаби, бир-биримизни мудом соғиниб яшаган халқмиз, биримиз иккинчимизни жуда яхши тушунамиз. Энди бизни ҳеч нима ажрата олмайди. Энди доимо ёндош-елкадош бўлиб яшаймиз. Табиийки, орамиздаги ҳамкорлик худди ана шу асосда кечади.

— Ўзбекистон ўз тараққиёт йўлида Туркия моделига суянади, — дея доимо фахр билан такрорлайди Президентимиз. Аммо баъзи рўзномалар, масалан, «Московские новости», «Комсомольская правда»нинг «башоратича», «Ўзбекистон шарқ мамлакатларининг — Туркиями, у бошқами — йўлидан бораркан, барибир иши ўнгидан келмасмиш». Сиз шунга нима дейсиз? Туркия модели нималардан иборат, ўзи?

— Халқимизнинг тўқсон тўққиз фоизи мусулмон. Ўлкамизнинг ҳамма гўшаларида одамлар беш вақт номозни канда қилишмайди. Ҳозир, шу муборак рамазонда масжидлар доимо гавжум. Лекин бу ҳол давлатимизнинг дунёвий, замонавий бўлишига мутлақо монелик қилмайди, яъни бизда дин давлатнинг ишига, давлат эса диннинг ишига асло аралашмайди. Шу боисдан ҳам биз кўпинча тараққий этган ғарб мамлакатларидан нусха оламиз. Улардаги қонунларни ўзимизга мослаб, янги қонунлар жорий этамиз. Булар бизнинг миллий анъаналаримиз, урф-одатларимизга мутлақо путур етказмайди, яна бир жиҳати — Туркияда демократия ниҳоятда ривожланган, инсон ҳақ-ҳуқуқлари поймол этилмайди. Халқимиз ана шундан бахтли.

Мухтасар қилиб айтганда, Туркия модели худди шу хусусиятларни ўзида мужассамлаштирган.

Ўзбекистон шу йўлни танлаган экан, ким нима деб «башорат» қилишидан қатъи назар, тез фурсатда ривожланиб кетишига заррача шак-шубҳа йўқ.

— Жаноб Демирел, Сизни Ўзбекистонда етти ёшдан етмиш ёшгача — барча билади, обрўйингиз баланд. Туркиядан юборилаётган Наврўз муносабати билан бисёр, беминнат ёрдамнинг раҳнамоси ҳам ўзингиз. Бунинг учун халқимиз Сиздан тоабад миннатдор бўлажак, албатта.

Яқин кунларда Наврўз ҳам кириб келади. Ана шу улуғ байрам муносабати билан ўзбек халқига қандай тилаклар билдирасиз?

— Ёшу қари жами ўзбек қардошларимни шу қутлуғ байрам билан чин юракдан муборакбод этаман. Қардош ўзбек халқига бахт-саодат тилайман.

Худо хоҳласа, яқин кунлар ичида Ўзбекистонга ташриф буюриб, ўзбек юртини, биродарларимизни зиёрат қиламан, деган умидим бор. Қардошларга саломим ва дуоларимни етказинг.

Анқара, 11 март

МИНГБУЛОҚ НЕФТИ: ТАХМИНЛАР ВА ИСТИҚБОЛЛАР

ВАЗИРЛАР МАҲАКАМАСИНИНГ КЎЧМА МАЖЛИСИ

НАМАНГАН тумани «Зарбдор» жамоа хўжалиги ҳудудидаги Мингбулоқ қишлоқчаси Ўзбекистон аҳолисига ажойиб совға қилди — яқинда бу ерда кучли нефть фаввораси отила бошлади.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти И. А. Каримов Мингбулоққа борди, отилиб чиқаётган нефть оқими тарқалишининг олдини олиш ва кон-қудуқни ишлатишга тайёрлаш тадбирлари қандай бажарилаётгани билан танишди, нефтчиларнинг, бошқа муассасалар мутахассисларининг меҳнат ва турмуш шароитларини қизиқиб суриштирди.

Шундан кейин республика Вазирлар маҳкамасининг кўчма мажлиси бўлди. Мажлисни республика Президенти бошқарди. Шу минтақадаги табиий бойликлардан самарали фойдаланиш, аҳолини ижтимоий жиҳатдан ҳимоя қилиш масалалари, нефть фавворасини жиловлашга оид энг зарур чора-тадбирлар кўриб чиқилди.

Республика Бош вазирининг ўринбосари, республика штабининг бошлиғи Қ. Ж. Ҳаққулов қилинган ишлар ҳақида ахборот берди. Бир миллион куб метрдан кўпроқ ер қазиш ишлари бажарилди, 10 километр янги йўл қурилди ва 15 километр йўл тузатилди, бир неча кўприк барпо этилди, деди у. Техника соҳасида ёрдам бериш учун Москва, Тюмень, Грозныйдан, бошқа шаҳарлардан мутахассислар келишди.

Очилган кон атрофида яшовчи аҳолини ижтимоий ҳимоялашнинг аниқ дастурини ишлаб чиқиш зарурлиги мажлисда таъкидлаб ўтилди. Аввало республика бюджети ҳисобидан бир йўла ёрдам бериш, одамларнинг сиҳат-саломатлигини қатъий тиббий кўрикдан ўтказиш шу жумлага киради.

Кон теварак-атрофидаги сув ҳавзалари ва ерларнинг экологик софлигини сақлаш энг муҳим муаммолардан биридир. Шу муносабат билан ўн беш километрлик Мингбулоқ—Оқтош нефть қувурини қуришга яқин вақт ичида киришишга қарор қилинди. Бундан ташқари отилиб чиқаётган нефтни йиғиштириб олиб, Фарғона ва Олтиариқ нефтни қайта ишлаш заводларига жўнатиш ишлари жадал суръатлар билан давом эттирилади. Кон ҳудудидаги хавфсизлик чора-тадбирларига аниқ риоя этилиши муҳимлиги уқтирилди.

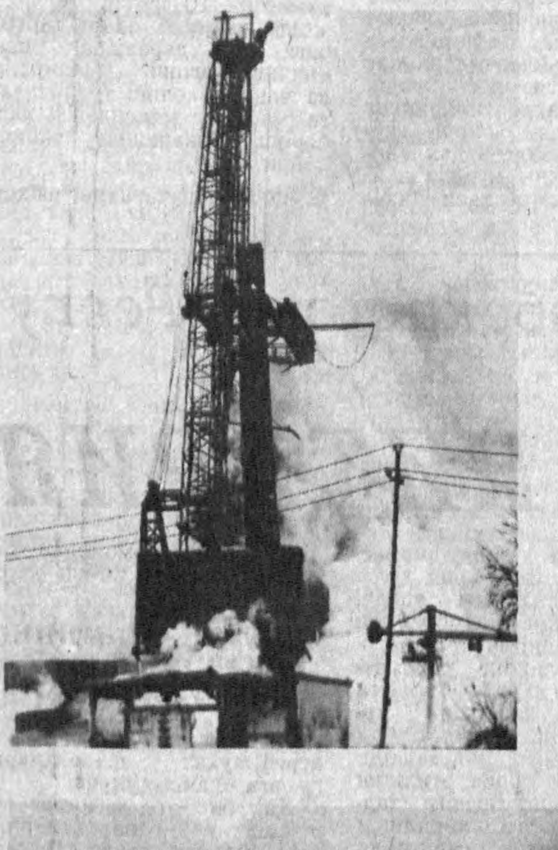

Нефть конини ўзлаштириш истиқболлари муҳокама қилинди. Республика Геология ва минерал ресурслар давлат комитети ҳамда «Ўзбекнефть» ишлаб чиқариш бирлашмасига минтақадаги нефть заҳираларини аниқлаш соҳасидаги геология-қидирув ишларини ўтказиш топширилди. Геологларнинг тахминларига асосланиб, Фарғона ва Олтиариқ нефтни қайта ишлаш корхоналарини қайта қуриш ҳамда техника билан қайта жиҳозлашга оид таклифларни ишлаб чиқиш ҳам керак бўлади.

Мажлисда Ўзбекистон Республикаси Бош вазири А. Муталов, Бош вазир ўринбосарлари М. Қорабоев, Р. Ражабов, Э. Самандаров, Б. Ҳамидов, Наманган вилоятининг ҳокими Б. Рапиғалиев, Андижон вилоятининг ҳокими К. Холмирзаев, Фарғона вилоятининг ҳокими Ғ. Фозилов қатнашдилар.

Н. ХЎЖАЕВА,
ЎзА мухбири.

* * *

● СУРАТДА: нефтни жиловлаш лаҳзалари.

Содиқ МАҲКАМ олган суратлар.

Ўзбекистон Республикасининг қонуни

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХАЛҚ ДЕПУТАТИНИ ЧАҚИРИБ ОЛИШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикасида халқ депутатини чақириб олиш ҳуқуқи депутатнинг ҳақиқатан ҳам сайловчилар назорати остида иш олиб бориши ва уларнинг олдида масъулиятли бўлишининг кафолатидир.

1-модда. **Халқ депутатини чақириб олишнинг асослари**

Депутатлик вазифаларини бажармаслик, Ўзбекистон Республикасининг Конституциясини ва қонунларини бузиш оқибатида ёки бошқача кўринишда сайловчиларнинг ишончини оқламаган Ўзбекистон Республикасининг халқ депутати, халқ депутатлари маҳаллий советининг депутати исталган пайтда, лекин кечи билан депутатлик ваколати муддати тугашига олти ой қолгунига қадар ушбу қонунда белгиланган тартибда сайловчилар кўпчилигининг қарори билан чақириб олиниши мумкин.

2-модда. **Халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги таклиф**

Ўзбекистон Республикаси халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги таклиф тегишли сайлов округи ҳудудида жойлашган меҳнат жамоаларининг йиғилишлари (конференциялари), қонунда белгиланган тартибда рўйхатдан ўтган жамоат бирлашмалари, олий ўқув юртлари ўқитувчилари ва хизматчиларининг талабалар билан биргаликдаги йиғилишлари, сайловчиларнинг турар жойлардаги ва ҳарбий қисмлар ҳарбий хизматчиларининг йиғилишлари томонидан киритилиши мумкин.

Маҳаллий советнинг халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги таклиф халқ депутатлари тегишли маҳаллий советнинг ҳудудида жойлашган меҳнат жамоаларининг, қонунда белгиланган тартибда рўйхатдан ўтган жамоат бирлашмалари вакилларининг йиғилишлари (конференциялари), олий ўқув юртлари ўқитувчилари ва хизматчиларининг талабалар билан биргаликдаги йиғилишлари, сайловчиларнинг турар жойлардаги ва ҳарбий қисмлар ҳарбий хизматчиларининг йиғилишлари томонидан, шаҳар (ноҳияга бўйсунувчи шаҳар), қишлоқ ва посёлка советлари депутатларига нисбатан эса — шунингдек ҳудудий ўзини ўзи бошқариш жамоат идоралари томонидан киритилиши мумкин.

Йиғилишлар Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари сайлови ҳақида»ги ва «Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари маҳаллий советларининг депутатлари сайлови ҳақида»ги қонунларда белгиланган тартибда ўтказилади. Йиғилишларнинг баёнлари корхоналар, муассасалар, ташкилотлар ва маҳаллий ижроия-бошқарув идораларининг раҳбарлари томонидан тасдиқлаб берилади.

Халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги таклиф ёзма равишда тегишинча Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ёки унинг раёсатига, халқ депутатлари маҳаллий советига берилади.

Ўзбекистон Республикаси халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги таклифни округда қўллаб-қувватлаган сайловчиларнинг сони сайлов куни сайловчилар рўйхатига киритилган сайловчилар умумий сонининг камида 10 фоизини ташкил этиши керак. Бунда Ўзбекистон Республикаси халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги таклифни муҳокама қилишга бағишланган йиғилишлар чақириб олиш тўғрисидаги дастлабки таклиф тушган вақтдан бошлаб 20 кун мобайнида ўтказилади. Йиғилишлар ўтказишни ташкил этиш Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ёки унинг раёсати топшириғига биноан тегишли район ёки шаҳар ҳокими зиммасига юклатилади, у эса чақириб олиш тўғрисидаги таклифлар бериш тугаган кундан бошлаб 5 кунлик муддат ичида турар жойини кўрсатган ҳолда чақириб олиш тўғрисидаги таклифни қўллаб-қувватлаган сайловчиларнинг рўйхатини Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ёки унинг раёсатига тақдим этади.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ёки унинг раёсати чақириб олиш тўғрисидаги таклиф асосли бўлгани тақдирда бу таклифни қўллаб-қувватлаган сайловчиларнинг рўйхатини олганидан бошлаб 15 кунлик муддат ичида округ комиссиясини тузиш зарурлиги тўғрисида қарор қабул қилади, матбуотда хабар эълон қилади. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ёки унинг раёсати округ комиссиясини тузиш тўғрисида қарор қабул қилганидан кейин кўпи билан 7 кун ичида Қорақалпоғистон Республикаси Олий Кенгашининг раёсати, халқ депутатлари вилоят, Тошкент шаҳар советлари ёки уларнинг ҳокими томонидан Ўзбекистон Республикаси халқ депутатини чақириб олиш бўйича округ комиссиясининг таркиби тасдиқланади.

Халқ депутатлари маҳаллий совети ёки унинг раёсати депутатни чақириб олиш тўғрисидаги таклифни олгач, 7 кунлик муддат ичида уни қараб чиқади ва таклиф асосли бўлган тақдирда округ комиссияси тузиш тўғрисида қарор қабул қилади. Округ комиссиясини тузиш тўғрисида қарор қабул қилинганидан кейин 5 кунлик муддат ичида тегишли совет ёки ҳоким томонидан округ комиссиясининг таркиби тасдиқланади.

Халқ депутатлари шаҳар (районга бўйсунувчи шаҳар), қишлоқ ва посёлка советининг депутатини чақириб олиш бўйича камида 3 кишидан иборат округ сайлов комиссиясининг таркиби тегишли советнинг раиси томонидан мазкур совет доимий комиссияларининг раислари билан биргаликда тасдиқланади. Агар муҳокама чоғида доимий комиссиялар раислари умумий сонининг камида учдан икки қисми иштирок этса ва овоз берганларнинг ярмидан кўпи унинг қабул қилинишини ёқласа, мазкур масалага доир қарор қабул қилинган ҳисобланади.

Халқ депутатлари шаҳар (районга бўйсунувчи шаҳар), қишлоқ ва посёлка советининг раиси ушбу қонун талабларидан келиб чиқадиган бошқа қарорларни ҳам худди шу тартибда қабул қилади.

Чақириб олиш тўғрисидаги таклиф асоссиз деб эътироф этилган тақдирда Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ёки унинг раёсати, халқ депутатлари маҳаллий совети чақириб олиш тўғрисида таклиф киритган жамоалар ва идораларни, тегишли округдаги сайловчиларни бундан хабардор қилади.

3-модда. **Халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги таклиф қараб чиқилаётганда унинг ҳуқуқлари кафолатланиши**

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ёки унинг раёсати, маҳаллий совет ёки ҳоким, округ комиссияси 5 кунлик муддат ичида депутатга уни чақириб олиш тўғрисида таклиф тушганлиги ҳамда бу таклифнинг қараб чиқилиш тартибини ёзма равишда маълум қилиб, депутатга уни чақириб олиш тўғрисида таклиф киритган жамоа ёки идора йиғилиши баёнининг нусхасини тақдим этади. Баёнда чақириб олиш важлари кўрсатилган бўлиши керак. Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши ёки унинг раёсатининг округ комиссиясини тузиш зарурлиги тўғрисидаги қарори 3 кунлик муддат ичида Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссиясига жўнатилади.

Депутат ўзини чақириб олиш тўғрисида таклиф киритилиши учун асос бўлиб хизмат қилган вазиятлар хусусида округ комиссиясига ёзма равишда ариза тақдим этишга, шунингдек сайловчиларнинг йиғилишларида (конференцияларида) сўзга чиқишга, матбуотда мақола эълон қилишга, телевидение ва радио орқали сўзлашга, ўзига тааллуқли чақириб олиш тўғрисидаги масала муҳокама қилинаётган йиғилишлар ва мажлисларда иштирок этишга ҳақлидир.

Башарти, депутатни чақириб олиш тўғрисида таклиф киритиш учун асос бўлиб хизмат қилган вазиятлар судда қараб чиқишга тааллуқли иш бўлса, суд ушбу иш юзасидан узил-кесил қарор чиқаргунига қадар тегишли совет ёки ҳоким, округ комиссияси чақириб олишга доир таклифнинг қараб чиқилишини тўхтатиб туради.

Депутатни чақириб олиш тўғрисидаги масала қўйилишига сабаб бўлган сохта ахборотни қасддан берган фуқаролар амалдаги қонунларга мувофиқ жавобгар бўладилар.

4-модда. **Халқ депутатини чақириб олиш тўғрисида масала қўзғатиш**

Ўзбекистон Республикаси халқ депутатини, вилоят, район, шаҳар (вилоятга бўйсунувчи шаҳар) совети депутатини чақириб олишга доир масала қўзғатишни округ сайловчиларининг конференцияси ҳал қилади.

Округ сайловчиларининг конференцияси округ комиссияси тузилганидан кейин 10 кунлик муддат ичида округ комиссияси чиқарадиган қарорга мувофиқ ўтказилади ва округ комиссияси томонидан белгиланадиган сайлов округига кирувчи меҳнат жамоалари аъзоларининг, аҳоли пунктларида истиқомат қилувчи сайловчиларнинг сонини ҳисобга олган ҳолда нормалар бўйича шакллантирилади. Округ сайловчиларининг конференциясига вакиллар меҳнат жамоалари йиғилишлари (конференциялари) томонидан, қонунда белгиланган тартибда рўйхатдан ўтган жамоат бирлашмаларининг идоралари томонидан, олий ўқув юртлари ўқитувчилари ва хизматчиларининг талабалар билан биргаликдаги йиғилишлари, сайловчиларнинг турар жойлардаги ва ҳарбий қисмлардаги ҳарбий хизматчиларнинг йиғилишлари томонидан очиқ ёки яширин овоз бериш йўли билан кўрсатилади. Конференцияга тегишли сайлов округи ҳудудида истиқомат қилувчи сайловчиларгина вакил қилинади. Делегатларнинг рўйхати истиқомат жойлари кўрсатилган ҳолда йиғилишнинг эртаси куни округ комиссиясига топширилади.

Сайловчилар вакил қилган кишиларнинг учдан икки қисми ҳозир бўлгани тақдирда округ сайловчиларининг конференцияси қонуний кучга эга бўлади ва у чақириб олиш тўғрисидаги таклифни қўллаб-қувватлашга ёки қўллаб-қувватлашдан бош тортишга ҳақлидир. Бу хусусдаги қарор конференция қатнашчилари кўпчилигининг овози билан яширин овоз бериш йўли орқали қабул қилинади ва округ сайловчиларининг эътиборига етказилади.

Халқ депутатлари шаҳар (районга бўйсунувчи шаҳар), қишлоқ, посёлка советининг депутатини чақириб олишда округ сайловчиларининг конференцияси ўтказилмайди.

5-модда. **Депутатни чақириб олиш тўғрисидаги масала юзасидан овоз беришни тайинлаш**

Округ сайловчилари конференциясининг Ўзбекистон Республикаси халқ депутатини чақириб олиш тўғрисида масала қўзғатишга доир қарори 5 кунлик муддат ичида округ комиссияси ва Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссиясига юборилади. Марказий сайлов комиссияси 15 кунлик муддат ичида чақириб олиш тартибига қай даражада риоя қилинганлигини текширади ва чақириб олиш тўғрисидаги масала юзасидан овоз бериш ўтказишни тайинлайди.

Округ сайловчилари конференциясининг вилоят, район, шаҳар (вилоятга бўйсунувчи шаҳар) совети депутатини чақириб олиш тўғрисида масала қўзғатишга доир қарори 3 кунлик муддат ичида тегишли округ комиссиясига юборилади, бу комиссия 10 кунлик муддат ичида чақириб олиш тартибига қай даражада риоя қилинганлигини текширади ва чақириб олиш тўғрисидаги масала юзасидан овоз бериш ўтказишни тайинлайди.

Халқ депутатлари шаҳар (районга бўйсунувчи шаҳар), қишлоқ ва посёлка советининг депутатини чақириб олиш масаласини ҳал қилиш чоғида тегишли округ комиссияси ўзи тузилганидан кейин 7 кунлик муддат ичида чақириб олиш тартибига қай даражада риоя қилинганлигини текширади ва чақириб олиш тўғрисидаги масала юзасидан овоз бериш ўтказилишини тайинлайди.

Ўзбекистон Республикаси халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги масала юзасидан овоз беришни ўтказиш куни — округ сайловчиларининг конференцияси қарор қабул қилган кундан бошлаб кўпи билан икки ой ичида; вилоят, район, шаҳар (вилоятга бўйсунувчи шаҳар) Совети депутатини чақириб олиш юзасидан овоз беришни ўтказиш куни — округ сайловчиларининг конференцияси қарор қабул қилган кундан бошлаб 40 кундан кечиктирмай; шаҳар (районга бўйсунувчи шаҳар), қишлоқ ва посёлка совети депутатини чақириб олиш юзасидан овоз беришни ўтказиш куни — округ комиссия тузилганидан кейин кечи билан 35 кун ичида белгиланиши керак.

6-модда. **Депутатни чақириб олишни ёқлаб ёки чақириб олишга қарши ташвиқот ўтказиш**

Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси ёки округ комиссияси депутатни чақириб олиш тўғрисида овоз бериш кунини тайинлаганидан кейин сайловчиларга ва меҳнат жамоаларига депутатни чақириб олиш билан боғлиқ масалаларни эркин ҳамда ҳар томонлама муҳокама этиш имконияти кафолатланади, шунингдек йиғилишларда, матбуотда, телевидение ва радио орқали депутатни чақириб олишни ёқлаб ёки чақириб олишга қарши монеликсиз ташвиқот ўтказиш ҳуқуқи берилади.

Чақириб олиш тўғрисида масала қўзғатиш кимга тааллуқли бўлса, ана шу депутатга, шунингдек унинг ишончли вакилларига оммавий ахборот воситаларидан фойдаланган ҳолда эркин ташвиқот юритиш ҳуқуқи берилади.

Депутатни чақириб олишга бағишланган овоз бериш кунида ташвиқот юритишга йўл қўйилмайди.

7-модда. **Овоз беришни ўтказиш комиссиялари ва участкалари, овоз берувчиларнинг рўйхати**

Халқ депутатини чақириб олиш бўйича ишларни ташкил этиш тегишли округ комиссиялари зиммасига юклатилади.

Ўзбекистон Республикаси халқ депутатини чақириб олиш тўғрисидаги масала бўйича овоз беришни ташкил этиш ва ўтказиш учун овоз бериш участкалари овоз беришга камида 35 кун қолганида ташкил этилади ва овоз беришга камида 30 кун қолганида участка комиссиялари тузилади.

Маҳаллий совет депутатини чақириб олиш тўғрисидаги масала бўйича овоз беришни ташкил этиш ва ўтказиш учун овоз бериш участкалари овоз беришга камида 25 кун қолганида ташкил этилади, участка комиссиялари эса овоз бериш кунига камида 20 кун қолганида тузилади.

Вилоят, район, шаҳар (вилоятга бўйсунувчи шаҳар) совети депутати чақириб олинаётганида, зарур ҳолларда округ комиссиясининг қарорига мувофиқ участка комиссиялари тузилмаслиги мумкин, бунда уларнинг вазифаларини округ комиссиялари бажаради.

Шаҳар (районга бўйсунувчи шаҳар), қишлоқ ва посёлка совети депутати чақириб олинаётганида тегишли округнинг ҳудуди битта участка деб ҳисобланади, участка комиссияси тузилмайди, бунда унинг вазифаларини округ комиссияси бажаради.

Сайловчиларнинг рўйхати ҳамма танишиб чиқиши учун депутатни чақириб олиш бўйича овоз бериш ўтказиладиган кунга камида 10 кун қолганида тақдим этилади.

Чақириб олиш бўйича овоз беришни ўтказиш учун комиссиялар тузиш ва уларнинг фаолияти, овоз бериш участкаларини ташкил этиш, сайловчиларнинг рўйхатларини тузиш Ўзбекистон Республикасининг «Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари сайлови ҳақида»ги ва «Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари маҳаллий советлари депутатлари сайлови ҳақида»ги қонунларида белгилаб қўйилган тартибда амалга оширилади.

Округ ва участка комиссияларининг ваколат муддатлари депутатни чақириб олиш бўйича овоз бериш якунлари чиқарилиб, рўйхатдан ўтказилгач тугайди.

8-модда. **Овоз бериш бюллетени**

Чақириб олиш масаласи бўйича овоз бериш бюллетенида депутатнинг фамилияси, исми, эгаллаб турган лавозими (машғулоти), унинг ишлаш ва яшаш жойи кўрсатилади.

Чақириб олиш тўғрисидаги овоз бериш бюллетени давлат тилида ва миллатлараро муомала тилида босиб чиқарилади.

9-модда. **Овоз бериш ва унинг натижаларини аниқлаш**

Ўзбекистон Республикасида халқ депутатини чақириб олиш масаласи юзасидан овоз бериш яширин ўтказилади. Овоз беришни ташкил этиш Ўзбекистон Республикасининг «Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари сайлови ҳақида»ги ва «Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари маҳаллий советлари депутатлари сайлови ҳақида»ги қонунларига мувофиқ ўтказилади.

Овоз бериш чоғида агар сайловчи депутатнинг ваколати сақлаб қолинишини ёқлаб овоз берса — депутатнинг бюллетендаги фамилиясини қолдиради, депутатни чақириб олиш учун овоз берса — унинг фамилиясини ўчириб ташлайди.

Агар овоз берувчилар рўйхатига киритилган сайловчиларнинг ярмидан кўпи депутатни чақириб олишни ёқлаб овоз берган бўлса, депутат чақириб олинган ҳисобланади.

Агар овоз берувчилар рўйхатига киритилган сайловчиларнинг ярмидан ками чақириб олишни ёқлаб овоз берган бўлса, шунингдек овоз беришда овоз берувчилар рўйхатига киритилган сайловчиларнинг ярмидан ками қатнашган бўлса, чақириб олиш рад этилган ҳисобланади.

Чақириб олишни ёқлаб ва унга қарши берилган овозлар тенг бўлган тақдирда депутат ўз ваколатларини сақлаб қолади.

Қонун бузилишига йўл қўйилганлиги сабабли округ комиссияси овоз бериш натижаларини ҳақиқий эмас деб топиши мумкин.

Овоз бериш натижалари овоз беришнинг эртаси куни округ комиссиясининг мажлисида аниқланади, баёнга киритилади ва тегишинча Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссиясига, халқ депутатлари маҳаллий советига ёки ҳокимга юборилади.

Марказий сайлов комиссияси, халқ депутатлари маҳаллий совети ёки ҳоким, шаҳар (районга бўйсунувчи шаҳар), қишлоқ ва посёлка советининг раиси ўзига юборилган округ комиссиясининг баёни асосида 5 кунлик муддат ичида овоз бериш натижаларини қайд этади. Ушбу Қонун бузилганлиги аниқланган ва овоз бериш натижалари ҳақиқий эмас деб топилган тақдирда такрор овоз беришни белгилайди. Такрор овоз бериш узоғи билан икки ҳафта муддат ичида ушбу Қонуннинг талабларига риоя этилган ҳолда ўтказилади.

Ўзбекистон Республикаси халқ депутатини чақириб олиш бўйича овоз бериш якунлари тўғрисида Марказий сайлов комиссияси Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашини ёки унинг раёсатини хабардор қилади.

Башарти, овоз бериш натижасига кўра халқ депутати чақириб олинган бўлса, депутатни чақириб олиш бўйича овоз бериш якунлари рўйхатга олинган пайтдан бошлаб унинг ваколати муддатидан олдин тугатилган ҳисобланади.

10-модда. **Овоз беришни ўтказиш билан боғлиқ харажатлар**

Депутатни чақириб олиш масаласи бўйича овоз беришни тайёрлаш ва ўтказиш билан боғлиқ харажатлар тегишинча республика ёки маҳаллий бюджет ҳисобидан қопланади.

Корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар, давлат ва жамоат идоралари овоз беришни тайёрлаш ва ўтказиш учун зарур бинолар ҳамда жиҳозларни тегишли комиссиялар ихтиёрига берадилар.

Чақириб олиш масаласи ўзига тегишли бўлган депутат сайловчилар билан учрашув ўтказадиган давр ичида ўз аризасига биноан ишдан бўшаб туради, унинг харажатлари тегишинча республика ёки маҳаллий бюджет ҳисобидан қопланади.

11-модда. **Ўзбекистон Республикасида халқ депутатини чақириб олиш тартиби тўғрисидаги Ўзбекистон Республикаси қонуни бузилганлиги устидан шикоят қилиш**

Ушбу қонун бузилганлигига доир аризалар ва шикоятларни тегишли округ комиссияси кўриб чиқади. Округ комиссиясининг қарори устидан шикоят тушган тақдирда бу шикоят бўйича Ўзбекистон Республикаси халқ депутатлари сайловини ўтказувчи Марказий сайлов комиссияси, тегишли халқ депутатлари маҳаллий совети ёки ҳоким узил-кесил қарор чиқаради.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1992 йил 14 январь.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг қарори

«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХАЛҚ ДЕПУТАТИНИ ЧАҚИРИБ ОЛИШ ТАРТИБИ ТЎҒРИСИДА»ГИ ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҚОНУНИНИ АМАЛГА КИРИТИШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Республикасининг Олий Кенгаши **қарор қилади:**

1. «Ўзбекистон Республикасида халқ депутатини чақириб олиш тартиби тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг қонуни матбуотда эълон қилинган кундан бошлаб амалга киритилсин.

2. «Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутатини чақириб олиш тартиби тўғрисида»ги 1959 йил 19 ноябрда қабул қилинган Ўзбекистон ССР қонунининг 1979 йил 24 июлдаги Ўзбекистон ССР қонуни билан тасдиқланган таҳрири (Ўзбекистон ССР Олий Советининг ведомостлари, № 21, 1979 йил 30 июль, 285-модда) ва «Ўзбекистон ССР халқ депутатлари маҳаллий советининг депутатини чақириб олиш тартиби тўғрисида» 1960 йил 30 июлда қабул қилинган Ўзбекистон ССР қонунининг 1979 йил 24 июлдаги Ўзбекистон ССР қонуни билан тасдиқланган таҳрири (Ўзбекистон ССР Олий Советининг ведомостлари, № 21, 1979 йил 30 июль, 286-модда) ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси **Ш. ЙЎЛДОШЕВ.**

Тошкент шаҳри,
1992 йил 14 январь.

Ўзбекистон Республикасининг қонуни

ЛОЙИҲА

ДАВЛАТ САНИТАРИЯ НАЗОРАТИ ТЎҒРИСИДА

Ушбу қонун санитария-эпидемия масалаларида аҳолининг хотиржамлигини ва радиация хавфсизлигини таъминлаш соҳасидаги ижтимоий муносабатларни тартибга солади, одамнинг қулай атроф-муҳитга эга бўлиш ҳуқуқини ҳамда у билан боғлиқ бошқа ҳуқуқларини ва уларни амалга ошириш кафолатларини мустаҳкамлайди.

I бўлим. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1-модда. **Ўзбекистон Республикасининг санитария соҳасидаги қонунлари**

Ўзбекистон Республикасининг санитария соҳасидаги қонунлари ушбу қонундан ва бошқа қонун ҳужжатларидан иборатдир.

2-модда. **Санитария-эпидемия масалаларида аҳолининг хотиржамлигини таъминлашнинг асосий принциплари**

Санитария-эпидемия масалаларида аҳолининг хотиржамлигини таъминлашнинг асосий принциплари қуйидагилардан иборат:

атроф-муҳитни соғломлаштириш, овқатланишини, меҳнат шароитларини, турмуш, дам олиш, тарбиялаш, таълим бериш шароитларини яхшилашга қаратилган қонунчилик, санитария ҳолатини яхшилаш ва эпидемияга қарши ташкилий тадбирлар мажмуини амалга ошириш асосида одамнинг саломатлигини сақлаб қолиш ва мустаҳкамлаш борасидаги ҳуқуқларини кафолатлаш;

халқ хўжалик объектлари, технология ускуналарини ва асбобларини, транспорт воситаларини ривожлантириш, жойлаштириш, лойиҳалаш, қуриш ва ишга тушуриш чоғида атроф муҳит омиллари аҳоли саломатлигига зарарли таъсир кўрсатишнинг олдини олишга қаратилган фаолиятининг устиворлигини таъминлаш;

аҳолининг санитария маданияти даражасини ошириш;

санитария ҳолатини яхшилаш ва эпидемияга қарши тадбирларни ишлаб чиқариш ва ижтимоий фаолиятнинг мажбурий қисми сифатида амалга ошириш;

мулкчиликнинг шаклидан қатъи назар, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, бирлашмалар ва алоҳида шахсларнинг санитария нормаларига, гигиена нормативларига риоя қилмаслик ҳамда санитария ҳолатини яхшилаш ва эпидемияга қарши тадбирларни амалга оширмаслик натижасида аҳолининг саломатлигига ва атроф муҳитга етказилган зарарнинг ўрнини қоплаш;

санитария нормалари, қоидаларига риоя этилиши ва санитария-гигиена тадбирлари амалга оширилиши устидан давлат санитария назоратини амалга ошириш.

3-модда. **Санитария нормалари, қоидалари ва гигиена нормативлари**

Санитария нормалари, қоидалари ва гигиена нормативлари илмий тадқиқот муассасалари ва бошқалар томонидан тажрибалар ўтказиш йўли билан ишлаб чиқилади ва Ўзбекистон Республикасининг Бош санитария врачи томонидан тасдиқланади.

Санитария соҳасидаги қонунларга, санитария нормаларига, қоидаларига ва гигиена нормативларига зид бўлган ҳужжатлар тегишли ҳудуднинг бош давлат санитария врачининг тақдимига мувофиқ бекор қилиниши керак.

Санитария нормалари, қоидалари ва гигиена нормативлари Ўзбекистон Республикасининг Бош санитария врачи томонидан тасдиқланганидан кейин уч ой муддат ичида матбуотда босиб чиқарилиши керак.

II бўлим. ОДАМНИНГ ҚУЛАЙ АТРОФ-МУҲИТ ШАРОИТЛАРИГА ЭГА БУЛИШ ҲУҚУҚИ ВА УНИ ТАЪМИНЛАШ КАФОЛАТЛАРИ

4-модда. **Одамнинг қулай атроф-муҳит шароитларига эга бўлиш ҳуқуқи**

Ҳар бир одам қулай атроф-муҳит шароитларига эга бўлишга ҳақли. Бу муҳитнинг омиллари ҳозирги ва келажак авлодларнинг саломатлигига салбий таъсир кўрсатмаслиги керак.

5-модда. **Аҳоли саломатлиги ва атроф-муҳитнинг аҳволи ҳақида ахборот олиш ҳуқуқи**

Ҳар бир киши касалликлар, эпидемия ва радиация вазияти, атроф муҳитнинг ҳолати ҳамда уларнинг одамлар саломатлигига таъсири ҳақида, шунингдек гигиена соҳасидаги ва махсус ўтказилган бошқа экспертизалар ҳақида ҳаққоний маълумот олиш ҳуқуқига эга.

6-модда. **Амалга оширилиши натижасида аҳолининг саломатлигига ва атроф-муҳитга таъсир этадиган қарорларнинг бажарилишини назорат қилишда қатнашиш ҳуқуқи**

Агар идоралар ва мансабдор шахслар қабул қилаётган қарорларни амалга ошириш аҳолининг саломатлигига ва атроф-муҳитга таъсир кўрсатиш билан боғлиқ бўлса, ҳар бир киши уларнинг бажарилишини назорат қилишда қатнашиш ҳуқуқига эга.

7-модда. **Одамнинг саломатлигига етказилган зарарнинг ўрнини тўлатиш ҳуқуқи**

Ҳар бир одам атроф-муҳитнинг кимёвий, физикавий, биологик ва бошқа омиллари, шунингдек озиқ-овқат маҳсулотлари, халқ истеъмоли моллари ва бошқа саноат буюмлари таъсирида ўзига етказилган зарарнинг ўрнини тўлатиб олишга ҳақлидир.

8-модда. **Инсон ҳуқуқларини суд йўли билан ҳимоя қилиш**

Давлат бошқаруви идоралари ва мансабдор шахсларнинг хоҳ жамоа бўлиб, хоҳ якка тартибда ушбу қонуннинг 4, 5, 6 ва 7-моддаларида назарда тутилган инсон ҳуқуқларини камситувчи хатти-ҳаракатлари устидан қонунларга мувофиқ судга шикоят берилиши мумкин.

III бўлим. САНИТАРИЯ-ЭПИДЕМИЯ МАСАЛАЛАРИДА АҲОЛИНИНГ ХОТИРЖАМЛИГИНИ, РАДИАЦИЯ ХАВФСИЗЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШ ТАЛАБЛАРИ ВА УЛАРНИ БАЖАРИШ МАЖБУРИЯТЛАРИ

9-модда. **Давлат идоралари, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, бирлашмалар ва алоҳида шахсларнинг мажбуриятлари**

Давлат идоралари, мулкчиликнинг шаклларидан қатъи назар корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, бирлашмалар ва алоҳида шахслар:

белгиланган тартибда тасдиқланган санитария нормалари, қоидалари ва гигиена нормативларига риоя этишлари;

давлат санитария назоратини амалга ошираётган идоралар, муассасалар, мансабдор шахсларга авариялар, санитария-эпидемия, радиация вазияти тўғрисида ҳаққоний ва тўла-тўкис ахборот беришлари шарт.

10-модда. **Норматив-техника ҳужжатларини ишлаб чиқувчиларнинг мажбуриятлари**

Норматив-техника ҳужжатларини ишлаб чиқаётган давлат идоралари, мулкчиликнинг шаклларидан қатъи назар, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, бирлашмалар ва алоҳида шахслар аҳолининг саломатлигини сақлашни ва санитария-эпидемия масалаларида хотиржамлигини таъминлашга қаратилган санитария нормалари, қоидалари ва нормативларига риоя қилишлари шарт.

Давлат идоралари, мулкчиликнинг шаклларидан қатъи назар, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, бирлашмалар ва алоҳида шахслар янги кимёвий ва биологик моддаларни, ион ҳосил қилувчи нурланиш манбаларини ҳамда мана шу манбаларга эга бўлган асбобларини, атир-упа ва пардоз маҳсулотларини, материаллар, технология жараёнлари, ускуналар ва бошқа халқ истеъмоли молларини жорий этишдан олдин аҳолининг санитария-эпидемия хавфсизлигини таъминлашга доир нормативлар бўйича илмий асосланган таклифларни, уларга риоя этилиши устидан назорат қилиш усулларини, зарарли маҳсулот ва чиқитларни зарарсизлантириш йўлларини ишлаб чиқишлари ҳамда тасдиқлаш учун Ўзбекистон Республикасининг бош давлат санитария врачига тақдим этишлари шарт.

11-модда. **Объектларни лойиҳалаш, қуриш ва фойдаланишга топшириш чоғида қўйиладиган санитария талаблари**

Мулкчиликнинг шаклларидан қатъи назар, корхоналар, муассасалар, ташкилотларнинг, бирлашмаларнинг раҳбарлари ва алоҳида шахслар технология жараёнларини лойиҳалаш, қуриш, қайта қуриш, янгилаш чоғида, корхоналарни техника билан қайта қуроллантириш ва уларни фойдаланишга топшириш чоғида санитария нормалари, қоидалари ва гигиена нормативларига амал қилишлари шарт.

12-модда. **Майдонларни, иншоотларни, бинолар, хоналар, ускуналар ва транспорт воситаларини сақлаб туриш ва улардан фойдаланишга қўйиладиган талаблар**

Мулкчиликнинг шаклларидан қатъи назар, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, бирлашмалар ва алоҳида шахслар майдон, иншоотлар, ишлаб чиқариш бинолари ва санитария-маиший бинолар, технология ва

(Давоми 3-бетда).

ДАВЛАТ САНИТАРИЯ НАЗОРАТИ ТЎҒРИСИДА

(Давоми. Боши 2-бетда).

бошқа ускуналар, иш жойлари, турар жой бинолари, болалар ва даволаш-профилактика муассасалари, ўқув юртлари, маданият, спорт ва бошқа муассасалар бинолари, шунингдек транспорт воситалари санитария нормалари, қоидалари ва гигиена нормативларига мувофиқ сақлаб турилиши ва улардан фойдаланилишини таъминлашлари шарт.

13-модда. **Кимёвий моддалар, биология воситалари ва улардан тайёрланган материалларни қўлланишга, зарарсизлантиришга, қайта ишлашга, кўмиб ташлашга қўйиладиган талаблар**

Мулкчиликнинг шаклларидан қатъи назар, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, бирлашмалар ва алоҳида шахслар кимёвий моддаларни, биология воситалари ва улардан тайёрланган материалларни сақлаш, қўлланиш, зарарсизлантириш, қайта ишлаш ва кўмиб ташлаш чоғида санитария-эпидемия масалаларида аҳолининг хотиржамлигини таъминлайдиган санитария нормалари, қоидалари ҳамда гигиена нормативларига риоя қилишлари шарт.

Янги кимёвий моддалар, биология воситалари, улардан тайёрланган материаллар, минерал ўғитлар, ўсимлик ва ҳайвонларнинг ўсишини тезлаштирадиган дори-дармонлар, ўсимликларни ҳимоя қилишнинг кимёвий ва биологик воситалари, полимер ва пластик масалалар, атир-упа ва пардоз маҳсулотларини, бошқа кимёвий ва биологик воситаларни қўлланишга улар заҳарлилиги ва гигиенаси жиҳатидан баҳоланганидан, гигиена нормативлари белгиланганидан кейингина ва Ўзбекистон Республикасининг бош давлат санитария врачи рухсати билангина йўл қўйилади.

14-модда. **Радиация хавфсизлигини таъминлаш соҳасидаги талаблар**

Давлат бошқаруви идоралари, мулкчиликнинг шаклларидан қатъи назар, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, бирлашмалар, меҳнат жамоалари ва айрим шахслар радиоактив моддалар ва бошқа ион ҳосил қилувчи нурланиш манбалари билан ишлаганда радиация хавфсизлиги нормалари ва санитария қоидаларига, шунингдек радиоактив моддалар ва бошқа ион ҳосил қилувчи нурланиш манбаларини қазиб олиш, тайёрлаш, улардан фойдаланиш, уларни ташиш, сақлаш, қайта ишлаш ва кўмиб ташлаш чоғида стандартларга, техника шартларига ва бошқа норматив ҳужжатларнинг талабларига риоя қилишлари шарт.

15-модда. **Турар жой биноларига одам қўйиш ва уларда яшаш тартиби**

Яшаш учун турар жой биноларини берадиган вазирликлар, идоралар, маҳаллий ҳокимият ва бошқарув идоралари, бошқа эгалар ана шу биноларга одам қўйиш чоғида амалдаги санитария нормаларини бажаришлари шарт.

Амалдаги гигиена нормативларига жавоб бермайдиган турар жой биноларига одам қўйишга ва уларда яшашга йўл қўйилмайди, уйларда яшовчилар турар жой биноларини сақлаш ва улардан фойдаланишнинг маҳаллий ҳокимият ва бошқарув идоралари тасдиқланган қоидаларини бажаришлари шарт.

16-модда. **Озиқ-овқат маҳсулотларига, уларни ишлаб чиқаришга, ташишга, сақлаш ва сотишга қўйиладиган санитария талаблари**

Мулкчилик шаклларидан қатъи назар, озиқ-овқат маҳсулотлари ва озиқ-овқат хом ашёси ишлаб чиқариш, уларни сақлаш, ташиш, сотиш билан шуғулланувчи корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, бирлашмалар ва алоҳида шахслар тиббиёт-биология талабларига, санитария нормаларига ва гигиена нормативларига риоя этишлари шарт.

Янги озуқа қўшимчаларини, махсус қўшиладиган биологик актив моддаларни, озиқ-овқат хом ашёси ва озиқ-овқат маҳсулотларини ишлаб чиқаришнинг янги технологияларини, шунингдек озиқ-овқат хом ашёси ва озиқ-овқат маҳсулотлари бевосита солиб қўйиладиган идишларнинг янги турларини қўлланишга улар заҳарлилиги ва гигиенаси жиҳатидан баҳоланганидан кейингина ва Ўзбекистон Республикаси бош давлат санитария врачининг рухсати билан йўл қўйилади.

17-модда. **Хўжалик-ичимлик сув таъминотига ҳамда аҳоли маданий-маиший мақсадларда сувдан фойдаланадиган жойларга қўйиладиган санитария талаблари**

Давлат идоралари, мулкчилик шаклларидан қатъи назар, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, бирлашмалар хўжалик-ичимлик сув таъминотининг марказлаштирилган тизимлари етказиб берадиган сувнинг сифати гигиена талабларига ва давлат стандартларига мос бўлишини таъминлашлари шарт.

Давлат идоралари, мулкчиликнинг шаклларидан қатъи назар, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, бирлашмалар ва алоҳида шахслар ҳавзалардаги сувнинг, шунингдек марказлаштирилмаган тартибда таъминланадиган сувнинг сифати тегишли санитария нормалари ва қоидаларига мос бўлишини таъминлашлари шарт.

Марказлаштирилган тартибда хўжалик-ичимлик сув етказиб берадиган сув қувурлари ва уларнинг манбалари учун сувнинг тегишли сифатига эга бўлишини таъминлайдиган махсус тартиблар ўрнатилган санитария муҳофазаси майдони белгилаб қўйилади.

Сув қувурларнинг, улар сув оладиган манбаларнинг санитария муҳофазаси майдонлари, шунингдек санитария тартиботи маҳаллий ҳокимият ва бошқарув идоралари томонидан тасдиқланади.

18-модда. **Чет эллардан сотиб олинадиган маҳсулотни етказиб бериш ва сотишга қўйиладиган талаблар**

Давлат идоралари, мулкчиликнинг шаклларидан қатъи назар, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, бирлашмалар ва алоҳида шахслар чет эллардан сотиб олинадиган технологиялар, материаллар, хом ашё ва маҳсулотларни етказиб бериш, сотиш ва улардан фойдаланишда Ўзбекистон Республикасининг Бош давлат санитария врачи томонидан тасдиқланган санитария нормаларига, қоидаларига ва гигиена нормативларига риоя қилишлари шарт.

19-модда. **Тарбиялашга, ўқитишга ва ишлаб чиқариш амалиётига қўйиладиган талаблар**

Мулкчиликнинг шаклларидан қатъи назар, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, бирлашмалар, шунингдек якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланувчи шахслар мактабгача тарбия болалар муассасаларида, мактабларда, хунар-техника билим юртларида, бошқа ўқув муассасаларида ва корхоналарда болалар ва ўсмирларни тарбиялаш, уларни ўқитиш, ишлаб чиқариш амалиётини ўтказиш, уларни санитария-маиший жиҳатидан таъминлаш, овқатлантириш ва дам олдириш шартларини белгилайдиган санитария нормалари, қоидалари ва гигиена нормативларига риоя этилишини таъминлашлари шарт.

20-модда. **Тиббий кўрикдан ўтишнинг мажбурийлиги**

Юқумли ва паразитар касалликлар келиб чиқиши ва тарқалишига йўл қўймаслик, касб касалликларига ва заҳарланишларнинг, бахтсиз ҳодисаларнинг олдини олиш мақсадида корхоналарнинг ходимлари олдиндан ҳамда вақти-вақти билан тиббий кўрикдан ўтадилар. Тиббий кўрикларни ўтказиш тартиби Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан Ўзбекистон Республикаси Касаба уюшмалари федерациясининг кенгаши билан келишган ҳолда белгиланади.

21-модда. **Касалликлар келиб чиқиши ва тарқалишининг олдини олиш соҳасидаги мажбуриятлар**

Мулкчиликнинг шаклларидан қатъи назар, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, бирлашмаларнинг раҳбарлари ва алоҳида шахслар юқумли, паразитар ва бошқа оммавий касалликлар, шу жумладан радиация омили билан боғлиқ бўлган касалликлар келиб чиқиши ва тарқалишининг олдини олишга қаратилган тадбирларнинг, шунингдек улар келиб чиққан тақдирда уларни йўқотиш чораларининг ўз вақтида амалга оширилишини таъминлашлари шарт.

Юқумли, паразитар, оммавий касалликлар келиб чиқиш ва тарқалиш хавфи туғилган тақдирда Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси, маҳаллий ҳокимият ва бошқарув идоралари бош давлат санитария врачларининг тақдимига мувофиқ белгиланган тартибда тегишли ҳудудларда ишлаш, ўқиш, ҳаракатланиш ва одам ва юк ташишнинг алоҳида шартлари ва тартибини жорий қилишлари мумкин.

Карантин-ташкилий тадбирларни жорий этиш, юқумли касалликка чалинган беморларни касалхоналарга ётқизиш, юқумли ва паразитар касалликлар ўчоғларида профилактика тадбирларини, профилактика мақсадида эмлаш ишларини амалга ошириш тартиби ва муддатларини тегишли ҳудудларнинг ҳокимият идоралари ёки бош давлат санитария врачлари белгилайдилар.

22-модда. **Илмий-тадқиқот муассасалари, олий ўқув юртлари ва ташкилотларнинг махсус экспертизаларни амалга ошириш соҳасидаги мажбуриятлари**

Илмий-тадқиқот муассасалари, олий ўқув юртлари, бошқа муассаса ва ташкилотлар ўз ваколатлари доирасида фан ва техника тараққиётининг ҳозирги даражасини ҳисобга олган ҳолда, аҳоли ва алоҳида шахслар саломатлиги ва касалланиш ҳолатини махсус экспертиза қилишнинг санитария-гигиена, тиббий, биологик, техникавий, социологик ва бошқа турларини, шунингдек лойиҳа, техника ҳужжатларини ва бошқа ҳужжатларни, ускуналарни, асбобларни ва аппаратларни, кимёвий моддаларни, турли бирикмаларни, материалларни ва муҳитларни, озиқ-овқат хом ашёсини ва овқатларини, болалар учун саноат буюмларини, радиоактив моддаларни, радиация техникасини экспертиза қилишлари ҳамда тиббий иммунобиология дори-дармонлари устидан давлат назоратини амалга оширишлари шарт.

Мазкур экспертизалар ва тиббий иммунобиологик дори-дармонларни назорат қилиш Ўзбекистон Республикасининг бош давлат санитария врачи йўлланмаси билан буюртмачининг маблағлари ҳисобига амалга оширилади. Илмий-тадқиқот муассасалари, олий ўқув юртлари, бошқа муассасалар ва ташкилотлар экспертизалар тўғри ўтказилиши учун жавобгардирлар.

IV бўлим. САНИТАРИЯ НАЗОРАТИ ВА ТЕКШИРУВИ

23-модда. **Санитария назорати ва текширувини амалга оширувчи идоралар ва муассасалар тизими**

Ўзбекистон Республикасининг давлат санитария-эпидемиология хизмати қайси идорага бўйсунишидан ва мулкчиликнинг шаклларидан қатъи назар, Ўзбекистон Республикаси ҳудудида жойлашган давлат идоралари, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, бирлашмалар санитария нормалари, қоидалари ва гигиена нормативларига риоя этишлари устидан давлат санитария назоратини амалга оширади.

Давлат санитария-эпидемиология хизмати идоралари, муассасалари ва мансабдор шахслари қайси идорага бўйсунишидан қатъи назар, Ўзбекистон Республикаси ҳудудида жойлашган санитария-эпидемиология хизмати идоралари ва муассасалари фаолиятига йўл-йўриқ кўрсатиб раҳбарлик қиладилар, уни уйғунлаштириб ва текшириб борадилар.

Санитария милицияси Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги тасдиқлаган Низомга мувофиқ санитария текширувини амалга оширади.

24-модда. **Ўзбекистон Республикаси ҳудудида давлат санитария назоратини амалга оширувчи мансабдор шахслар**

Давлат санитария назоратини ташкил этиш ва амалга ошириш вазифаси Ўзбекистон Республикаси Бош давлат санитария врачи ва унинг ўринбосарлари, Қорақалпоғистон Республикаси бош давлат санитария врачи ва унинг ўринбосарлари, вилоятлар, шаҳарлар, ноҳиялар бош давлат санитария врачлари ва уларнинг ўринбосарлари зиммасига юклатилади.

25-модда. **Давлат санитария назоратини амалга оширувчи мансабдор шахслар фаолиятининг асосий кафолатлари**

Давлат санитария врачлари ва давлат санитария назоратини амалга оширувчи бошқа мансабдор шахслар ўз фаолиятларида мустақилдирлар ва Ўзбекистон Республикасининг қонунларига амал қиладилар.

26-модда. **Давлат санитария назоратини амалга ошириш соҳасидаги фаолиятга аралашишга йўл қўйиб бўлмаслиги**

Бегона ташкилотларнинг давлат санитария назорати идораларининг қонуний фаолиятига тўсқинлик қилиш мақсадида уларнинг ишига аралашиши, давлат санитария назоратини амалга ошираётган мансабдор шахсларга бирон-бир йўл билан таъсир кўрсатиши таъқиқланади ва Ўзбекистон Республикаси қонунларига мувофиқ жавобгарликка сабаб бўлади.

27-модда. **Ўзбекистон Республикаси бош давлат санитария врачининг ваколатлари**

Ўзбекистон Республикасининг бош давлат санитария врачи қуйидаги ваколатларга эга:

давлат санитария эпидемиология хизмати идоралари ва муассасаларига раҳбарлик қилади, давлат санитария назоратини амалга оширишнинг асосий вазифаларини, устивор йўналишларини белгилайди;

санитария нормалари, қоидалари ва гигиена нормативларини тасдиқлайди;

вилоятлар ва Тошкент шаҳри, бош давлат санитария врачларини тайинлайди;

санитария-эпидемиология хизмати муассасалари раҳбарларининг хатти-ҳаракатлари устидан тушган шикоятларни қараб чиқади;

атроф-муҳит омилларининг инсон организмига таъсирини аниқлашга доир республика норматив-техника ҳужжатларини ишлаб чиқади, тасдиқлайди, мувофиқлаштиради ва нашр этади;

янги кимёвий моддалар, биологик воситалар ва технологияларни қўлланишга рухсатномалар беради;

одамларнинг ҳаёти ва саломатлиги учун хавфли бўлган яшаш, қишлоқ хўжалигини ва бошқа хўжалик фаолиятини юритиш тақиқланадиган ҳудудларни белгилайди;

ҳудудларни карантин инфекциялари олиб кириш ва тарқатишдан санитария муҳофазаси тадбирларини ишлаб чиқади ва амалга оширади;

авария вазиятларини йўқотиш чоғида санитария ҳолатини яхшилаш ва эпидемияга қарши тадбирларни амалга ошириш юзасидан мувaққат санитария нормалари ва қоидаларини ишлаб чиқади;

республика ва маҳаллий эпидемияга қарши жамғармалардан мақсадга мувофиқ фойдаланиш, санитария ҳолатини яхшилаш ва эпидемияга қарши тадбирларни амалга ошириш учун ажратиладиган моддий ва техникавий имкониятлардан оқилона фойдаланишини назорат қилади.

Ўзбекистон Республикасининг бош давлат санитария врачи Ўзбекистон Республикасининг Президенти томонидан тайинланади.

28-модда. **Қорақалпоғистон Республикаси бош давлат санитария врачининг ваколатлари**

Қорақалпоғистон Республикасининг бош давлат санитария врачи санитария-эпидемия масалаларида аҳолининг хотиржамлигини таъминлаш соҳасида Қорақалпоғистон Республикасининг қонунларига амал қилади.

29-модда. **Вилоят ҳудудлари ва Тошкент шаҳри бош давлат санитария врачларининг ваколатлари**

Вилоят ҳудудлари ва Тошкент шаҳрининг бош давлат санитария врачлари қуйидаги ваколатларга эгадирлар:

ўз ҳудудларидаги санитария-эпидемиология хизмати идоралари ва муассасаларига раҳбарлик қиладилар;

халқ хўжалиги объектларини қуриш ва қайта қуриш лойиҳалари юзасидан хулосалар берадилар;

санитария эпидемия жиҳатидан хотиржамлик масалалари бўйича Ўзбекистон Республикаси қонунлари, Президент фармонлари, Олий Кенгаш қарорлари, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамасининг қарорлари ва фармойишлари, маҳаллий ҳокимият ва бошқарув идораларининг қарорлари асосида ва уларни бажариш юзасидан ҳужжатлар чиқарадилар;

одамларнинг ҳаёти ва саломатлигига хавфли бўлган, аҳолининг яшаши, қишлоқ хўжалигини, бошқа хўжалик фаолиятини юритиш тақиқланадиган ҳудудларни белгилайдилар;

вилоят ва шаҳар ҳудудларига карантин инфекциялари олиб кириш ва тарқатишдан санитария муҳофазаси тадбирларини амалга оширадилар;

авария вазиятларини йўқотиш чоғида амалдаги санитария нормалари ва қоидалари асосида санитария ҳолатини яхшилаш ва эпидемияга қарши тадбирларни ўтказадилар.

Ўзбекистон Республикасининг бош санитария врачи билан келишган ҳолда шаҳарлар ва ноҳияларнинг бош давлат санитария врачларини тайинлайдилар.

30-модда. **Давлат санитария назоратини амалга оширувчи мансабдор шахсларнинг ҳуқуқлари**

Давлат санитария назоратини амалга ошираётган мансабдор шахсларга уларнинг ваколатлари доирасида қуйидаги ҳуқуқлар берилади:

Давлат бошқаруви идораларида, мулкчиликнинг шаклларидан қатъи назар, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, бирлашмалардан, шунингдек алоҳида шахслардан санитария нормалари, қоидалари ва гигиена нормативлари бузилишига барҳам беришни талаб қилиш;

объектлар қуриш ва уларни қайта қуриш лойиҳаларида санитария нормаларига, қоидаларига ва гигиена нормативларига риоя этилишини назорат қилиш;

вазирликлар, идоралар, корхоналар ва алоҳида шахсларга белгиланган тартибда:

аҳоли пунктларини режалаштириш ва қуриш лойиҳалари, халқ хўжалиги объектларини жойлаштиришнинг истиқбол режалари бўйича;

қурилиш учун ер участкалари бериш, аҳоли сувдан фойдаланадиган жойларни ва оқава сувлар тозаланганидан кейин уларни тушириб юбориш шартларини аниқлаш, шунингдек заҳарли, кимёвий, радиоактив ва бошқа моддаларни қайта ишлаш ва кўмиб ташлаш масалалари бўйича;

корхоналар, бинолар ва иншоотларни қуриш, қайта қуриш лойиҳалари бўйича хулосалар бериш;

турар жой бинолари ҳамда маданий-маиший бинолар, саноат, қишлоқ хўжалик ва бошқа корхоналар, шунингдек иншоотларнинг амалдаги санитария нормалари, қоидалари ва гигиена нормативларига мувофиқлиги ҳақида хулосалар бериш;

болалар ва ўсмирлар муассасаларида тарбияланаётган ҳамда ўқув юртларида таълим олаётган болаларнинг ўқув-меҳнат соатлари ва тахминий машғулот тартиби ҳақида тақдим этишган таклифлар юзасидан хулосалар бериш;

қайси идорага бўйсунишидан қатъи назар, илмий тадқиқот муассасалари, лабораториялар, олий ўқув юртларини ҳамда бошқа муассасалар ва ташкилотларни махсус экспертизалар ўтказишга жалб этиш;

санитария нормалари, қоидалари ва гигиена нормативлари бажарилишини назорат қилиш мақсадида исталган вақтда хизмат гувоҳномасини кўрсатиб, қайси идорага қарашли бўлишидан ва мулкчилик шаклларидан қатъи назар, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, бирлашмаларга тўсқинликсиз кириш;

қайси идорага қарашли бўлишидан ва мулкчилик шаклларидан қатъи назар, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, бирлашмаларнинг раҳбарларидан ва алоҳида шахслардан:

санитария нормаларини, қоидаларини, эпидемияга қарши тартиботни мунтазам суратда бажармаётган ва ишлаб чиқаришнинг ҳамда бажарилаётган ишларнинг хусусиятларини ҳисобга олиб, юқумли, паразитар касалликларни тарқатиш хавфини туғдирадиган шахсларни ишдан четлаштиришни;

атрофдагилар учун хавфли бўлган юқумли ва паразитар касаллик билан оғриган беморларни касалхонага ётқизишни;

профилактика ва эпидемияга қарши тадбирларни амалга оширишни;

объектларнинг санитария ҳолатини аниқлаш ҳамда аҳоли саломатлигининг ҳолатини эпидемиология жиҳатдан таҳлил қилиш учун зарур бўлган маълумотлар ва тушунтиришларни беришни талаб қилишга эгадирлар;

гигиена экспертизалари, лаборатория тадқиқотлари ўтказиш учун озиқ-овқат маҳсулотларини, буюмларни, предметлар ва материалларни олиш, шунингдек бевосита объектларнинг ўзида, лабораторияда ва асбоблар ёрдамида зарур текширишлар ўтказиш;

санитария назоратини амалга оширишга бошқа идоралар ва муассасаларнинг мутахассисларини шартнома асосида, жамоатчилик вакилларини жалб этиш.

31-модда. **Бош давлат санитария врачлари ва улар ўринбосарларининг ҳуқуқлари**

Бош давлат санитария врачлари ва уларнинг ўринбосарлари санитария қонунлари бузилган тақдирда қуйидаги ҳуқуқларга эга бўладилар:

ер участкаси, уй-жой, жамоат, ишлаб чиқариш ва бошқа халқ хўжалиги объектлари қурилишига, уларни қайта қуриш, кенгайтиришга доир бўлган, санитария нормаларига ва қоидаларига жавоб бермайдиган лойиҳалаш ҳақидаги ҳужжатларни ва лойиҳаларни қайтариш;

санитария нормалари, қоидалари ва гигиена нормативлари бузилишига барҳам берилгунга қадар амалдаги ишлаб чиқариш объектларида, маданий-маиший бинолардан фойдаланишни, умумий овқатланиш ва савдо корхоналарининг мактабгача тарбия болалар муассасалари ва мактаблар, даволаш-профилактика ҳамда санаторий-курорт муассасаларининг фаолиятини тўхтатиб қўйиш, ускуналар, асбоблар ва гидротехника иншоотларини ишлатишни, шунингдек бошқа ишларни амалга оширишни тақиқлаб қўйиш;

санитария нормалари, қоидалари ва гигиена нормативлари бузилган тақдирда аҳоли пунктлари, бинолар ва иншоотлар қурилишини, уларни қайта қуришни ҳамда мазкур объектларда айрим иш турларини амалга оширишни тўхтатиб қўйиш;

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигида рўйхатдан ўтказилмаган ёки одамлар ҳаёти ва саломатлиги учун хавфли деб топилган янги хом ашё турларини, кимёвий моддаларни, технология ускуналарини, жараёнларини ва асбобларини, озиқ-овқат маҳсулотлари ва озиқ-овқат хом ашёсини, саноат буюмларини, қурилиш материалларини, ион ҳосил қилувчи нурланиш манбаларини, биология воситаларини, озиқ-овқат хом ашёси, озиқ-овқат маҳсулотлари ва дори-дармонлар тегиб турадиган идишлар, ўров материаллари, пластик, полимер ва бошқа материалларни, улардан тайёрланган буюмларни ва бошқа халқ истеъмоли молларини ишлаб чиқаришни, қўллашни ва сотишни тақиқлаб қўйиш;

хўжалик ва ичимлик суви билан таъминлашда, озиқ-овқат маҳсулотларини ишлаб чиқариш ва уларга ишлов бериш чоғида кимёвий моддаларни қўллашни, одамлар саломатлигига зарарли таъсир кўрсатиш хавфи туғилган тақдирда қишлоқ хўжалик экинлари ва ҳайвонларнинг ўсишини тезлаштирадиган ва тартибга соладиган дориларни, пестицидларни, атир-упа ва пардоз маҳсулотларини қўллашни бу моддалар ва материалларни ишлаб чиқувчи уларнинг хавфли эмаслиги ҳақида илмий асосланган маълумотларни тақдим этгунигача таъқиқлаб қўйиш;

сув истеъмол учун яроқсиз деб топилган тақдирда ундан ичиш ва хўжалик мақсадларида таъминлаш учун фойдаланишни тақиқлаб қўйиш;

санитария нормаларини, қоидаларини ва гигиена нормативларини бузаётган шахсларни вақтинча ишдан четлаштириш.

32-модда. **Бош давлат санитария врачлари ва уларнинг ўринбосарлари қўллайдиган маъмурий жавобгарлик чоралари**

Бош давлат санитария врачлари ва уларнинг ўринбосарлари санитария қонунлари, санитария нормалари, қоидалари ва гигиена нормативлари бузилган, давлат санитария назоратини амалга ошираётган мансабдор шахсларнинг кўрсатмалари бажарилмаган тақдирда айбдор шахсларни маъмурий жавобгарликка тортиш, шу жумладан қуйидаги миқдорларда жарима солиш ҳуқуқига эгадирлар:

мансабдор шахсларга — кўпи билан икки ойлик даромади миқдорида;

ишлаётганларга — кўпи билан бир ойлик даромади миқдорида;

ишламаётганларга — кўпи билан 50 сўм миқдорида.

Маъмурий жарима пуллари вилоятлар ва Тошкент шаҳрининг эпидемияга қарши жамғармаларига тушади.

33-модда. **Бош давлат санитария врачлари ва ўринбосарларининг хатти-ҳаракатлари устидан шикоят қилиш**

Бош давлат санитария врачлари ва ўринбосарларининг маъмурий жазо чораларини қўллаш соҳасидаги хатти-ҳаракатлари устидан бир ойлик муддат ичида юқори лавозимдаги бош давлат санитария врачига, шахс яшайдиган ёки объект жойлашган ердаги халқ судига ёхуд прокуратурага шикоят бериш мумкин. Маъмурий жазо чораларини қўллаш тўғрисидаги қарорлар устидан шикоят берилиши уларнинг ижросини тўхтатиб қўймайди.

Маъмурий жазо белгилаш ҳақидаги қарорлар устидан шикоят берилиши уларнинг ижросини тўхтатиб қўймайди.

Маъмурий жазо белгилаш ҳақидаги қарорлар устидан Ўзбекистон Республикасининг маъмурий ҳуқуқбузарлик тўғрисидаги қонунларида назарда тутилган тартибда шикоят берилади.

34-модда. **Санитария назоратини амалга оширувчи давлат санитария-эпидемиология хизматини маблағ билан таъминлаш**

Санитария назоратини амалга оширувчи давлат санитария-эпидемиология муассасалари республика, вилоятлар, Тошкент шаҳрининг бюджетларидан марказлашган тартибда молиявий таъминланадилар.

V бўлим. САНИТАРИЯ ҚОНУНЛАРИНИ БУЗГАНЛИК УЧУН ЖАВОБГАРЛИК

35-модда. **Санитария қонунларини бузганлик учун жавобгарлик**

Мулкчиликнинг шаклларидан қатъи назар, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, бирлашмалар, мансабдор ва бошқа шахслар қуйидаги ҳолларда Ўзбекистон Республикасининг қонунларига мувофиқ интизомий ва маъмурий жавобгарликка тортиладилар:

а) тупроқни, атмосфера ҳавосини, озиқ-овқат маҳсулотларини, иш олиб бориладиган жой ҳавосини, сув билан таъминлашнинг очиқ ва ерости манбаларини, аҳоли томонидан маданий-маиший мақсадларда фойдаланиладиган сув ҳавзалари ҳамда сув омборларининг қирғоқларини кимёвий, жисмоний, биологик ва бошқача тарзда ифлослантирганлик учун;

б) аҳолининг саломатлигини муҳофаза қилишни, санитария-эпидемия масалаларида аҳолининг хотиржамлигини ва радиация хавфсизлигини таъминлашга қаратилган санитария нормаларига, қоидаларига ва нормативларига риоя этмаган ҳолда норматив-техникавий ҳужжатларни ишлаб чиққанлик учун;

в) янги хом ашё турларини, технология ускуналарини, жараёнлари ва асбобларини, озиқ-овқат маҳсулотлари ҳамда озиқ-овқат хом ашёсини, саноат буюмларини, бинокорлик материалларини, ион ҳосил қилувчи нурланиш манбаларини, кимёвий моддалар ва маҳсулотларни, биология воситаларини, озиқ-овқат хом ашёси, озиқ-овқат моллари ва дори-дармонлар бевосита тегиб турадиган идишлар, ўров материаллари, полимер ва бошқа материалларни, бу материаллардан тайёрланадиган буюмларни, атир-упа ва пардоз маҳсулотларини ҳамда бошқа халқ истеъмоли молларини, тиббиёт ва иммунобиология дори-дармонларини ишлаб чиқариш ва қўлланишга доир норматив-техника ҳужжатларини Ўзбекистон Республикасининг Бош давлат санитария врачи билан келишмаган ҳолда ишлаб чиққанлик учун;

г) корхоналар, бинолар ва иншоотларни, транспорт воситаларини, сув таъминоти, канализация ва оқава сувларни тозалаш тизимларини, гидротехника иншоотларини, бошқа объектларни санитария нормаларига, қоидалари ва нормативларига риоя этмаган ҳолда ва давлат санитария назорати идоралари билан келишмасдан туриб лойиҳалаганлик, қурганлик, қайта қурганлик учун;

д) ер участкасидан давлат санитария назорати идоралари билан келишмасдан туриб янги қурилиш, объектларни қайта қуриш, кенгайтириш учун фойдаланганлик учун;

е) давлат санитария назорати идораларининг рухсатисиз объектларни қабул қилиб олганлик ва фойдаланишга топширганлик учун;

ж) озиқ-овқат хом ашёси ва маҳсулотлари сифатига қўйиладиган талабларга риоя этмаганлик, таркибида инсон ҳаёти ва саломатлиги учун хавфли бўлган радионуклидлар, заҳарли, биологик, кимёвий ва бошқа моддалар ва бирикмалар белгиланган гигиена нормативларидан юқори бўлган маҳсулотларни овқатга ишлатганлик учун;

з) озиқ-овқат хом ашёси ва озиқ-овқат маҳсулотларини ишлаб чиқариш, сақлаш, ташиш ва сотиш чоғида санитария нормалари, қоидаларини ва гигиена нормативларини бузганлик учун;

и) қишлоқ хўжалик экинлари ва ҳайвонларининг ўсишини тезлаштирадиган моддаларни, ўсимликларни ҳимоя қилишнинг кимёвий ва биологик воситаларини, озиқ-овқат хом ашёсига, озиқ-овқат маҳсулотларига ва дори-дармонларга тегиб турадиган идишлар, полимер ва бошқа материалларни, ҳайвонлар овқатига қўшиб бериладиган озиқ моддаларни давлат санитария назорати идораларининг рухсатисиз қўлланганлик учун;

к) чет элдан олинадиган технологиялар, материаллар, хом ашё ва маҳсулотларни етказиб беришда, сотишда ва улардан фойдаланишда санитария нормаларини, қоидаларини ва гигиена нормативларини бузганлик учун;

л) хўжалик-ичимлик сув таъминоти марказлаштирилган тизимлари орқали берилаётган сувнинг сифати гигиена талабларига ва сувнинг давлат стандартларига мос келмаслиги учун;

м) марказлаштирилмаган тартибда сув билан таъминлашда, сув ҳавзаларида сувнинг сифати санитария нормалари ва талабларига мос келишини таъминламаганлик учун;

н) аҳоли пунктлари ва ҳудудларини сақлашнинг, саноат, қишлоқ хўжалик ва хўжалик рўзғор-чиқитларини, шу жумладан радиоактив ва заҳарли моддаларни тўплаш, сақлаш, ташиш ва қайта ишлашнинг санитария қоидаларини бузганлик учун;

о) атмосфера ҳавосини муҳофаза қилишнинг санитария нормалари, қоидалари ва гигиена нормативларини бузганлик учун;

п) болалар ва ўсмирлар муассасаларида, ҳунар-техника билим юртларида ва бошқа муассасалар ҳамда корхоналарда тарбиялаш, таълим бериш, ишлаб чиқариш амалиётини ўтказиш ва ижтимоий фойдали ишлар билан шуғулланиш шарт-шароитларини тартибга солувчи санитария нормалари, қоидалари ва нормативларига риоя этмаганлик учун;

р) соғлиқни сақлаш ва ижтимоий таъминот муассасаларида санитария-гигиена ҳолатини яхшилаш ва эпидемияга қарши тартибларга риоя этмаслик учун;

с) радиоактив моддалар, ион ҳосил қилувчи нурланиш манбалари билан ишлашда, шунингдек радиоактив чиқитларни кўмиб ташлаш чоғида радиация хавфсизлиги нормалари ва санитария қоидаларини бузганлик учун;

т) юқумли, паразитар касалликлар тарқалишининг олдини олиш ва уларни тугатиш чора-тадбирларини бажармаганлик учун;

у) давлат санитария-эпидемиология идоралари ва муассасаларининг йўлланмалари билан санитария-гигиена, тиббий, биологик, техникавий, социологик ва бошқа махсус экспертизалар ўтказишдан асоссиз бош тортганлик учун;

ф) гигиена нормативлари санитария қоидаларига риоя этмаганлик орқасида фуқаролар саломатлиги ёмонлашгани учун;

х) тиббий кўриклардан ўтмаган ёки саломатлиги туфайли меҳнатга яроқсиз деб топилган шахсларга ишлашга рухсат берганлик учун;

ц) айрим тоифадаги фуқаролар мажбурий тиббий кўрикдан ўтмаганлиги ёки кўрикдан ўтиш муддатларини бузганлиги учун;

ч) давлат санитария назоратини амалга оширувчи идоралар ва муассасаларнинг кўрсатмаларини, хулосаларини ҳамда қарорларини бажармаганлик учун;

ш) объектдаги санитария гигиена ҳолатини, эпидемия вазиятини ва радиация ҳолатини аниқлаш учун зарур бўлган материалларни беришдан бош тортганлик учун;

э) давлат санитария назоратини амалга оширувчи идоралар ва муассасалар томонидан ёпиб қўйилган объектларда муҳрларни узиб ташлаганлик ва ишни қайта бошлаганлик учун;

ю) ишчи ва хизматчиларнинг айрим тоифалари, шунингдек якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланувчи шахсларнинг қонунларда белгиланган тартибда мажбурий гигиена таълимидан ўтмаганлиги учун.

Маъмурий жазо чоралари қўллангандан кейин бир йил давомида такрор содир этилган, шунингдек одамларнинг ҳалок бўлишига, гуруҳ бўлиб ёхуд оммавий тарзда касалланишига, заҳарланишига сабаб бўлган, аҳолининг саломатлигига катта зарар етказган хатти-ҳаракатлар учун айбдорлар Ўзбекистон Республикасининг қонунларига мувофиқ жиноий жавобгарликка тортиладилар.

36-модда. **Санитария нормалари, қоидаларини бузиш натижасида келтирилган зарарнинг ўрнини қоплаш**

Мулкчиликнинг шаклларидан қатъи назар, санитария қонунларини бузишда айбдор бўлган корхоналар, муассасалар, ташкилотлар, бирлашмалар ва алоҳида шахслар саломатлигини йўқотиши, шикастланганларни даволаш ва уларнинг саломатлигини тиклаш, даволаш-профилактика тадбирларига, санитария ҳолатини яхшилаш ва эпидемияга қарши тадбирларни амалга оширишга қилинадиган харажатларни Ўзбекистон Республикасининг қонунларига мувофиқ тўлашлари шарт.

VI бўлим. ХАЛҚАРО ШАРТНОМАЛАР

37-модда. **Халқаро шартномалар**

Агар Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномасида ушбу Қонундагидан бошқача қоидалар белгилаб қўйилган бўлса, у ҳолда халқаро шартнома қоидалари қўлланади.

Ўз таклиф ва мулоҳазаларингизни қуйидаги манзилга юборишингизни сўраймиз.

Тошкент шаҳри, Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши, Соғлиқни сақлаш, хотин-қизлар ишлари, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш комитети.

Телефонлар: 39-82-66, 39-82-69.

«НАВРЎЗ» ТЕЛЕМАРАФОНИ

Бу галги Наврўз мустақил Ўзбекистондаги биринчи баҳор байрами бўлади. Уни истиқлол Наврўзи, деб айтиш мумкин. Зора энди юртимизга тўкинлик, фаровонлик кириб келса, юракдаги қат-қат дарду армонлар, тугунлар ёзилса...

Ана шундай умидбахш кунларни халқ билан баҳам кўриш ниятида ҳар галгидай Ўзбекистон телерадио компанияси «Наврўз» хайрия телемарафонини ўтказиш учун бу йил ҳам катта тайёргарлик кўрмоқда. СУРАТЛАРДА: тайёргарлик жараёни акс эттирилган.

ХЎЖАНДА НИМА ГАП?

ЭНДИ УЧУҚ ЧИҚМАЙДИ

БОЗОР нари турсин, давлат дўконларидаги нархлар харидор лабига учуқ тошираётган дамларда Хўжанд шаҳар ижроия қўмитаси тўй ва дафн маросимларига сарфланадиган беҳуда харажатларни камайтириш мақсадида тавсиянома қабул қилди. У маҳаллаларда, меҳнат жамоаларида, ташкилотларда, матбуотда муҳокама қилинади.

Агар, тавсиянома одамларга маъқул тушиб, унга риоя қиладиган бўлишса, қанча-қанча ортиқча чиқиму исрофгарчиликларнинг олди олинади. Масалан, никоҳ тўйларида маслаҳат оши, фотиҳа оши, куёвчорлар каби маросимларни йўқ қилиш тавсия этилмоқда. Никоҳдан сўнгги зиёфат, гулчамбарлар қўйиш, совға-салом улашиш ҳам ортиқча ҳисобланган. Наҳорги ўрнига тушлик вақтида бир соат муддатга ош берилади. Базм зиёфати ҳам уч соатдан ошмайди. Хатна тўйида эса маслаҳат оши, наҳор оши, хотин оши, базм каби кейинчалик тўйхона эгасининг қозонини сувга ташлатиб қўядиган маросимлар ўтказилмайди.

Дафн маросимини ҳам камчиқим қилиб ўтказиш учун айнан ислом дини ақидаларига мос тавсиялар ишлаб чиқилган.

ОЛТИН КАЛИТ

ПАНЖАКЕНТда олтин комбинати қуриш ҳаракати анча йиллар илгари бошланганди. Ҳали ишга тушмаган корхонага қисқа муддатда Россиядан анчагина мутахассислар таклиф этилди, мўъжазгина шаҳарча қад ростлай бошлади.

Вазият ўзгарди. Ҳозирги қийин даврда қурилишни тўхтатиб қўйиш хавфи туғилди. Чунки Панжакентдаги кўпгина қурилишлар бинокорлик ашёлари ва маблағ етишмаслиги туфайли таққа-тақ тўхтаб қолди.

Шунга қарамасдан олтин комбинатини биринчи галда қуриб битказишга қарор қилинди. Гарчи тоғдаги бу корхонани бунёд этиш қимматга тушса-да, мавжуд куч ва воситаларни айни шу қурилишга жамлаб, корхонанинг биринчи навбатини шу йилиёқ ишга тушириш мўлжалланмоқда. Жаҳон бозорига калит бўладиган олтин эса, бошқа қурилишларни тезлаштириб юборади, дейишмоқда.

ХАЙРИЯ ХАЗИНАСИ

ИСФАРА шаҳрида Ҳайрия хазинаси ташкил топди. Уни ташкил этган шаҳар ва тумандаги барча корхона ва ташкилотлар маблағ ўтказишмоқда. Алоҳида шахслар ҳам бу хазинага ўз улушларини қўшишлари мумкин.

Йиғилган маблағ мушкул пайтда қийналиб яшаётган нафақахўрларга, ўқувчиларга, ночор оилаларга ёрдам тариқасида берилади. Биринчи навбатда Улуғ Ватан уруши қатнашчиларига кўмаклашиш назарда тутилган.

1 февралдан бошлаб 1—4 синфлар ўқувчиларига текин тушлик берилаяпти. Шу мақсад учун 1 миллион сўм маблағ ажратилди. Шаҳардаги озиқ-овқат технологияси техникуми талабалари хазина саховати билан транспортда бепул юрадиган бўлишди.

Ўрнибой УСМОН,
«Халқ сўзи»нинг Хўжанддаги мухбири.

АСТАҒФУРИЛЛО!

ШОҲИ СЎЗАНАДАГИ ЯМОҚ

Тонг отишини хўрознинг қичқириғи билан қаршилайдиганлар учун икки юзи қип-қизил, тождор паррандaнинг жимиб қолиши азоб. Қуёш ётоғдан кўтарилса ҳам кўзларини мудроқ уйқу босаверади. Уларни боқибеғам десангиз жаҳли чиқади. Қитиқ патига теккан бўласиз. Аммо умрини яшаб бўлган чақириқлар соясидагилар ҳақида нима дейиш мумкин?

Ажабтовур замонлар бўлган экан. Маза-матрасиз шиорлар ёзилган қизил алвонларга кўмилиб яшадик. Дала бошига ҳам, ҳаммом пештоқига ҳам турли чорловларни қадаб ташлайвердик. Айримларнинг ақл тиши ўша ҳайбаракаллачилик билан чиқди. Йиллар ўтиб энди унинг хумори тутаётган бўлса не ажаб?

Андижон районидагиларни лоқайдликда айблаш қийин. Аммо бу ерга келувчиларнинг кўзи нимага тушади денг: энг аввало районга кираверишдаги тўрт-та томга етгулик тунука деворга. Унда «КПСС»ни маёқ қилиб бораётган Ленин тасвири туширилган. Икки ёнда эса новвойнинг супрасига ёзгандек ҳам ўрисча, ҳам ўзбекча қилиб қуйидаги сўзлар баён этилган: «Партия ҳар бир кишидан сўз бериш, ишонтиришни эмас, бизни белгиланган йўлдан олға олиб борувчи реал ишларни кутмоқда».

Узундан узоқ жумлани ёдда сақлаш қийин. Шундай бўлса-да ҳамроҳимдан уни қайта ўқишни сўрадим. У елка қисди. Кейин лўнда қилиб жавоб қайтарди:

— Фотиҳаси ўқилган КПСС биздан нимани кутади, билолмадим.

Тўғри гап. КПСС сиёсий саҳнадан кетганига анча бўлди. Аммо айримлар ўз қобиғидан чиқа олишмаяпти, чоғи. Бўлмаса, Куйганёрга бораверишдаги кечаги куннинг ҳайбатли чақириғи шоҳи сўзанага тушган ямоқдек тураверармиди?

Комсомолобод Андижоннинг қўшни вилоятга чегарадош районларидан. Чўлда пахта экиб донг таратганлар бу ерда талайгина. Қўриқнинг ўз баҳодирлари, марду-майдонлари бор. Аммо гап бу ҳақда эмас. Катта йўл бўйлаб борсангиз чорраҳага дуч келасиз. Беихтиёр нордон нарсани тишлаб олгандек афтингиз бужмаяди. Ахир «КПСС XXVII съезди қарорлари — ҳаётга!» чақириғи ўйлантириб қўяди. Москвада партия қарорлари ахлатхонага ташланган бўлса-ю, биз уни ҳаётга, дея қараб тураверсак. Бу қайси қуюшқонга сиғади? Ажабтовури чақириқ ёнидаги чорловлар. Қайсидир доно билағонлик қилиб, жимжимадор сўзларни қалаштириб ташлабди. Қани айтинг, далада эртадан кечгача терга ботиб кетмон чопадиган, чўлнинг жизғанак офтобида жони халқумига келадиган меҳнаткаш ғализ сўзлардан илҳом оладими? Ундан руҳланиб икки, уч ҳисса иш қиладими? Агар шундай бўлмаса, чорлов нимага керак? Ўтмишга айланиб қолган, бизни тутқунликка олиб борган, онгимизни заҳарлаган, иқтисодий таназзулга рўбарў қилган КПСС-ни хотирлаш учунми? Ҳаргиз мушоҳада қилманг, кетма-кет саволларга жавоб топа олмаймиз.

Очиғини айтиш керак. Биз теварак-атрофимиздаги воқеаларни теран англаймизу лекин кўнглимизнинг аллақаерини лоқайдлик тарк этмаяпти. Ўз ихтиёримиз билан сиёсий қарашларни икир-чикир дея баҳолаяпмиз. Аслида оқар сувдан кўра сувнинг томчилаши хавфлироқ.

Шиорлар, чақириқлар нима учун хизмат қилади? Дангал айтиш мумкин эзгу мақсадлар, режаларни амалга ошириш учун. Бўз районидаги ёнилғи қуйиш шахобчаси қаршисига ўқловдай-ўқловдай қилиб ёзилган сўзларни танангизга сингдира олмайсиз. «Партия планлари — халқ планлари!» Биродарлар, ёлғонга ишонманг дегувчи мард йўқ. Наҳотки, кўзини мудроқлик босаётганлар партия режалари асосида иш тутишаётган бўлишса? Йўқ, асло ундай эмас. Айримлар янги қўшиқни эски қўшиқ оҳангида айтишаяпти, холос.

Асака районида «Халқ фаровонлиги — партиянинг асосий мақсади». Пойтуғ ип-газлама комбинати қошида «Тинчлик, халқ фаровонлиги — партиянинг олий мақсади!» каби қизил сўзларга дуч келасиз. Беихтиёр ўтган йилнинг август воқеалари хаёлингиздан ўтади. Партия арбоблари халқ фаровонлигини ўйлашдими? Ўзларининг ҳузур ҳаловати, мунофиқ режаларини амалга ошириш учун қўлларини қонга ботиришдан қайтишмади-ку. Биз эса...

Кечаги куннинг чақириқлари фақатгина Андижонда эмас, кўплаб вилоятларда ҳамон ҳилпираб турибди. Эътиборсизлик кўз олдимизга парда ташлаётир, Боқибеғамлик касали илдиз отаяпти. Бундай кезда киши ўз қобиғига ўралиб қолаверади. Тўпиғига қадар сувга ботса ҳам парвосига келмайди. Иллатлар ичида энг ёмони ҳам шу. Ахир ўсиб келаётган авлод ўзидан аввалгиларга қараб қадам ташламайди, дея ким инкор этади. Энг муҳими, алдов, ёлғон, ялтироқ қизил чақириқлардан ҳушёр бўлайлик. Шиорбозлик касалига учрамайлик. Бўлмаса Андижон тиббиёт олийгоҳининг клиник шифохонасидагиларга ўхшаб думи ҳуржинда кабилидагидек иш тутилади. Зеро, уларнинг «Соғлиқни сақлаш ходимлари! Аҳолига медицина хизматини ошир...» дея чала чақириғини яна қандай изоҳлаш мумкин?

Фозилжон ШОДМОНАЛИ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ХУШХАБАРЛАР

ЯНГИ БОЗОР

ЖОМБОЙ ва ОҚДАРЁ районлари ҳудудлари туташган ерда — Зарафшон соҳили бўйида янги «Дўстлик» бозори очилди. Жомбойдаги «Коммунизм» ва Оқдарёдаги Энгельс номли жамоа хўжаликлари бу хайрли ишнинг ташаббускори бўлдилар.

Ҳафтанинг ҳар якшанба куни бозорга узоқ районлардан ҳам одамлар келадиган бўлишди. Кунлар исиб кетиши билан яйдоқ майдон савдо расталари билан, айвонлар билан ўраб олинди. Бу юмишларни ҳам иккала хўжалик аъзолари ҳашар йўли билан уддалашмоқчи.

●

ҚАНД ЎРНИДА — ЛАВЛАГИ

ЖОМБОЙДАГИ 7-ўрта мактаб ошхона-буфетида янги таом — димлаб пиширилган қанд лавлаги пайдо бўлди. Ҳозирги ширинлик танқис шароитда янги таом ўқувчиларга хуш ёқаяпти.

— Лавлагининг асосий қисми ўз тажриба даламизда етиштирилган, — дейди мактаб директори Мухтор Қодиров. — Шунингдек, ошхонада ўз даламиздан чиққан пиёз, картошкадан ҳам фойдаланаяпмиз. Хуллас, олма пиш, оғзимга туш, деб қараб ўтиргънимиз йўқ. Имконият қидириб, ўз кучимиз билан мактаб қозонини бемалол қайнатиб турибмиз.

С. ҲУСАИНОВ.

● Митти ҳажвиялар

БИРИ ТОҒДАН, БИРИ БОҒДАН

— Ўртоқ Давлатқулов, тўғрисини айтинг, ҳашаматли уйдан ташқари дала ҳовлингиз ҳам бор, бунинг устига яқинда яна бир жой сотиб олибсиз. Тўғрими?

— Тўғри.

— Иккита енгил машинангиз бўлатуриб, кечагина ким ошди савдоси йўли билан яна битта машина олдингиз-а?

— Ҳа.

— Ўтган ҳафтада эл-юртга овоза бўладиган тўй қилдингиз?

— Тўғри.

— Лекин маошингиз оз-ку?

— Тўғри! Маошим жудаям оз. Шуни сал кўпайтириб беришнинг иложи йўқми-а?

ТАРТИБ КУЧИ

— Жон ака, битта илтимосим бор, йўқ деманг.

— Бажонидил.

— Шундоқ магазинга кирасиз-у, бир нарса олмоқчи бўласиз.

— Менга ҳеч нарса керак эмас!

— Бир нарса олишингиз шарт эмас. Пештахта олдига борсангиз бўлди. Сиздан кейин мен навбатга тураман-у, бир юмалоқ совун сотиб оламан.

— Қизиқ одам экансиз. Совунингизни олаверинг, мени овора қилишнинг нима ҳожати бор?

— Тушунмаяпсиз, акажон. Магазинда бир одамга биттадан совун беришяпти. Яна битта беринг десам, «мумкинмас, бошқатдан навбатда туриб олишингиз мумкин» дейишди. Янгитдан навбат олай десам, бошқа харидор йўқ...

ЎЧ

— Нима қилаяпсиз, қўшни?

— Дарра ясаяпман.

— Ие, уни нима қиласиз?

— Қачон кеч келсам, хотиним мени ўқлов билан кутиб олади. Бугун бир дугонасиникига зиёфатга кетган. Биламанки, кеч келади. Бир ўчимни олволай!

ТАДБИРКОРЛИК

— Умримни узайтиришнинг йўлини топдим.

— Қандай қилиб?

— Ўлимлигимга йиққан анча-мунча пулим бор эди. Шуни ўлган куним берарсизлар деб, қўни-қўшниларга бўлиб бердим. Энди улар илоё умрингиз узоқ бўлсин деб, дуо қилишгани қилишган. Кўпчиликнинг дуоси ижобатга ўтмай қолмайди.

М. АБДУКАРИМОВ.

• Ҳар тўғрида •

ТАЙЁРЛАБ БЎЛМАГАН

Ўн саккизинчи аср охирларида францияда ипак матога босилган пуллар чиқарилган эди Газлама махсус дастгоҳда тўқилган. Шунинг учун пулнинг қалбаки нусхасини тайёрлашнинг иложи бўлмаган. Фабриканинг макони мутлақо сир сақланган.

ҒАЛАТИ КОЛЛЕКЦИЯ

ГЕРМАНИЯ фуқароси Г. Бауер ғалати коллекция йиққан. Бироқ уни шу пайтгача бирор кимса на томоша қилди ва эшитди. Коллекцияда 72 мамлакатда 31 тилда сўзланган энг уятли сўкинишлар жамланган. Ҳозирча Г. Бауер ўз хазинасидан одамларни баҳраманд қилмоқчи эмаслигини айтган.

12 ЯШАР ОНА

Яқинда нью-йорклик 12 яшар мактаб ўқувчиси Менгга фарзанд кўрди. Бу америкаликлар учун унчалик фавқулодда воқеа бўлмаса-да, бошқа давлат фуқароларининг эътиборини тортди. Чақалоқнинг вазни роса 3 килограмм. Ҳозир она ва бола соғлом ўсишаяпти.

203 ХОНАЛИ ДАЛА ҲОВЛИ

СОБИҚ Венгер коммунистларининг раҳбари Янош Кадарнинг дала ҳовлиси олти ой муддат ижарада туриш учун 400 минг фунтга сотилди. Уни Америка Қўшма Штатлари ишбилармонларидан бири олди. Хушманзара кўл соҳилига жойлашган бинонинг 203 та хонаси бор.

• ҚИРҒИЗИСТОНДАН ЭШИТИНГ •

ҒАМХЎРЛИК

ПРЕЗИДЕНТ А. Акаев «Қирғизистон Республикасида немис миллий-маданий мавзелари ва миллий-маданий марказлари, ишлаб чиқариш-тижорат тизмаларини тузиш тўғрисида»ги фармонини имзолади.

Мазкур ҳужжатда таъкидланишича, Чуй вилоятининг немислар зич яшайдиган жойларида Сўқулуқ ва Чуй немис миллий-маданий мавзелари ташкил этилади. Уларда ўқиш немис тилида олиб бориладиган мактаблар, мактабгача ёшдаги болалар муассасалари, маданият уйлари, черковлар, фермерлар ва ишбилармонлар уюшмалари тузилади.

ПАХТА ЁҒИ ЦЕХИ

ҚИРҒИЗИСТОНДА 1 кило пахта ёғининг баҳоси 23 сўм. Устига-устак ҳозир уни 30 сўмга ҳам сотиб олиш амри маҳол. Бу кемтикни бироз бўлса-да, тўлдириш мақсадида Жалолобод пахта тозалаш заводида ёғ ишлаб чиқарадиган янги цех ишга туширилди. Бу ерда йилига 2 тонна пахта ёғи тайёрланади.

АҚШ ЭЛЧИХОНАСИ ОЧИЛДИ

Республика тарихида илк бор жумҳурият пойтахтида хорижий давлат—АҚШ элчихонаси очилди. У вақтинча Бишкекнинг Дзержинский хиёбонидаги бинога жойлашди.

ҲАМКОРЛИК

КОРЕЯ Республикаси элчихонасининг вазири Ли Уон Ен бошчилигидаги делегация Бишкекда бўлди. Унинг таркибида Москвадаги қатор йирик жанубий Корея фирмаларининг раҳбарлари ҳам бор эдилар.

Жанубий кореяликлар қирғизистонликлар билан ҳамкорликдаги рангли телевизорлар ишлаб чиқаришга ихтисослаштирилган қўшма корхона ишини такомиллаштириш, бошқа маиший ускуналар, шунингдек автомобиллар, микроавтобуслар тайёрлаш, тўқимачилик, терига ишлов бериш индустрияси, капитал қурилиш, банк ишлари билан боғлиқ бўлган барча соҳаларда шерикчилик қилишга, Бишкек-Сеул ҳаво йўлини очишга аҳдлашиб олдилар.

Р. КАРИМОВ,
«Халқ сўзи»нинг Қирғизистондаги ўз мухбири.

ЭШИТМАДИМ ДЕМАНГЛАР!

«НАСАФ» БИРЖАСИНИНГ АКЦИЯ ВА БРОКЕРЛИК ЎРИНЛАРИНИ СОТИБ ОЛИШГА ШОШИЛИНГ!

«НАСАФ» ҚАШҚАДАРЁ УНИВЕРСАЛ ТОВАР-ХОМ АШЁ БИРЖАСИ АКЦИЯЛАРИНИ ҲАМДА БАҲОСИ 100 МИНГ СЎМДАН БЎЛГАН ДОИМИЙ БРОКЕРЛИК ЎРИНЛАРИНИ СОТАДИ

Чет эллик ҳамкорлар учун брокерлик ўрнининг баҳоси 5 минг АҚШ доллари

ҚАШҚАДАРЁ — РЕСПУБЛИКАНИНГ МИСЛСИЗ НЕФТЬ ВА ГАЗ ОМБОРИ, ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ МАҲСУЛОТЛАРИНИ ЕТИШТИРУВЧИ ЭНГ ЙИРИК ҲУДУДЛАРДАНДИР.

Бу ерда республика бўйича газ умумий ҳажмининг 99 фоизи ёки 40 миллиард куб метри,

газ олтингугуртининг 100 фоизи ёки 500 минг тоннаси,

газ конденсатининг 80 фоизи ёки 1 миллион 440 минг тоннадан кўпроғи,

1 миллион тонна атрофида нефть қазиб олинади.

ҚАШҚАДАРЁ — ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДАГИ ЎРТА ТОЛАЛИ ВА ҚИММАТБАҲО ИНГИЧКА ТОЛАЛИ ПАХТА НАВИНИНГ 520 МИНГ ТОННАСИНИ ЕТИШТИРАДИ.

«НАСАФ» биржасида сотиб олинган молларнинг олиб кетилиши лицензиялар билан таъминланади.

«НАСАФ» биржасида сотувчи ва харидорлардан воситачилик тўлови энг кам миқдорда, яъни 0,3 фоиз олинади.

ИМКОНИЯТЛАРИНГИЗНИ БОЙ БЕРМАСЛИК УЧУН ШОШИЛИНГ!
ВАҚТ — НАҚД ПУЛ ДЕМАКДИР!

Биржанинг ҳуқуқий манзилгоҳи: 730000, Қарши шаҳри, Ленин кўчаси, 219-уй.

Биржанинг алоқа телефонлари: 4-38-02, 3-57-09, 3-76-01.

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги ва шу вазирлик ҳузуридаги товар-моддий бойликларни олиб чиқиб кетишни назорат қилувчи давлат инспекцияси Бош бошқармаси раҳбарияти ва ходимлари шу бошқарманинг катта ходими Рустам Миртожиевга укаси

РАҲМАТЖОНнинг

қуролланган хавфли жиноятчини ушлашда мардларча ҳалок бўлганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Бўржар», «Миришкор» бирлашмалари ва «Сервеко» қўшма корхонасининг жамоалари ўз ҳамкасблари Ғайрат Машарипов ҳамда Иқром Машариповларга оналари

Розия РЕЖАПОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдирадилар.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Халқ таълими, фан ва маданий меросни асраш жамоаси шу Қўмитанинг аъзоси О. Турғунбоевга отаси

Қосим ТУРҒУНБОЕВнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Иқтисодий ислоҳот, бюджет сиёсати ва маҳаллий ўзини ўзи бошқариш қўмитаси шу қўмита аъзоси, Ўзбекистон Республикаси халқ депутати Г. Х. Сидаковга онаси

Лешка Аҳматовна СИДАКОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

НАШР ЭТУВЧИ: МУАССИСЛАР

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП
Тошкент шаҳри, Ленинград кўчаси, 19-уй

Индекс: 64608.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. Тошкент шаҳри 700083, Ленинград кўчаси, 32-уй. 100000 нусхада чоп этилади. Босишга топшириш вақти 21.00. Босишга топширилди: 22.00. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12